

Copyright © 2026 by
Kulturdirektoratet, Arts and Culture Norway
All Rights Reserved
Utgitt av Kulturdirektoratet i kommisjon hos Vigmostad & Bjørke AS

ISBN: 978-82-810-5174-4

Grafisk produksjon: John Grieg, Bergen

Kulturdirektoratet
Postboks 4808 Nydalen
0422 Oslo
Tlf.: +47 21 04 58 00
E-post: post@kulturdirektoratet.no

Materialet er vernet etter åndsverkloven. Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarframstilling bare tillatt når det er hjemlet i lov eller avtale med Kopinor.

For mer informasjon om Kulturdirektoratet og Kulturdirektoratets utgivelser: www.kulturdirektoratet.no

Utgivelsen er en del av Kulturdirektoratets og Kulturrådets notatserie. I notatserien publiseres både interne arbeider og mindre rapporter utarbeidet av eksterne leverandører. Notatserien omfatter blant annet kunnskapsoppsummeringer, interne vurderinger, mindre utredninger, statistikk og analyse, årsoppsummeringer, konferansebidrag og foreløpige forskningsresultater. Vurderinger og konklusjoner som kommer til uttrykk i utgivelsene, gjenspeiler ikke nødvendigvis Kulturdirektoratets eller Kulturrådets oppfatninger.

 Kulturdirektoratet

Vigmostad & Bjørke AS er Miljøfyrtårn-sertifisert.

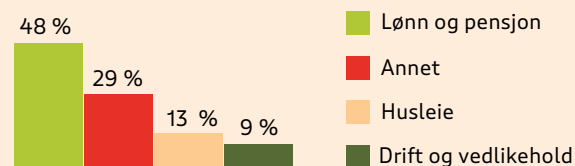
DET NASJONALE MUSEUMSNETTVERKET I 2025

Det nasjonale museumsnettverket består av **61 museer** med fast driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett, over kapittel 328, post 70

3 194 personer hadde fast jobb i museene, fordelt på **3 043** årsverk

ØKONOMI

Museenes hadde samlede driftskostnader på 5,26 milliarder kroner, som fordelte seg slik:

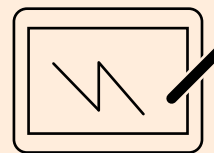

75 prosent av alle inntekter kom fra offentlige tilskudd

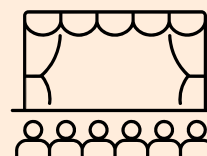
PUBLIKUMSTILBUD

666 125 barn og unge deltok i pedagogiske undervisningsopplegg

Museene avholdt **13 194** åpne og publikumsrettede arrangementer

11 336 personer deltok på kortere opplæringsløp for videreføring av handlingsbåren kunnskap

39 prosent av alle museumsfaglige arrangementer var rettet mot barn og unge

De besøkende hadde tilgang på **2 109** utstillinger og **2 143** åpne kulturhistoriske bygninger på sine arenaer

SAMLINGENE

46 000 000	fotografier
4 800 000	digitalt fødte objekter
3 000 000	kulturhistoriske gjenstander
631 000	kunsthistoriske gjenstander
148 000	arkeologiske gjenstander
118 000	naturhistoriske gjenstander
4 596	kulturhistoriske bygninger
3 179	farkoster
192	hageanlegg
155	kulturlandskap
70	teknisk-industrielle anlegg

BESØK

7 495 256

personer besøkte museene i 2025

46 %

av besøkene var gratisbesøk

Fem arenaer hadde spesielt mange besøkende

878 000	Nasjonalmuseet
379 665	Norsk Folkemuseum
300 000	Henie Onstad Skulpturpark
245 610	KODE kunstmuseer
231 880	Norsk Teknisk Museum

KUNNSKAPSPRODUKSJON

3 440

kunnskaps- og forskningsresultater ble delt og ferdigstilt i 2025, inkludert:

628 foredrag	168 konferansebidrag	58 kronikker
266 deltagelser i radio eller tv	91 fagfelle-vurderte forskningsartikler	3 doktor-avhandlinger

Innhold

Forord	4
Introduksjon	5
Forventninger og krav	8
Forutsetninger for å nå mål og krav	10
Samlingsforvaltning	21
Kunnskapsproduksjon	31
Publikumstilbud	37
Museene som samfunnsaktører	44

Forord

Rapporten omfatter de 61 museene som mottar fast driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett, over kapittel 328, post 70 – *Det nasjonale museumsnettverket*. Rapporten er utarbeidet på grunnlag av museenes statistikk- og rapportutfylling for 2025, i tillegg til statistiske sammenstillinger og tidsserier som viser utviklingstrekk og prioriteringer over tid.

Introduksjon

Hovedtrekk fra rapporten

Besøksutvikling

2025 var igjen et år med høy aktivitet for museene i Det nasjonale museumsnettverket. Det samlede besøkstallet økte med 7 prosent fra 2024 til 2025. På tross av økning i det totale besøkstallet, er det en stadig synkende andel av museene som har hatt positiv besøksutvikling. Ti besøksarenaer står for omtrent 35 prosent av det totale besøket ved museene.

Deltakelse fra barn og unge

I 2025 registrerte museene rundt 7,5 millioner besøk. Av disse var 1 634 301 fra barn og unge, noe som utgjorde 21,8 prosent av det totale besøkstallet. Dette er en nedgang på 5 prosent fra 2024, og er den laveste prosentandelen på ti år.

For å nå ut til og engasjere denne målgruppen inkluderer en del museer barn og unge i utformingen av formidlingstilbudet, og stadig flere museumsarenaer tilbyr gratis inngang til skoleelever. Museene rapporterer om at målet om økt mangfold og deltakelse er motstridende med kravet om egeninntjening, og at dette kravet ofte går på bekostning av deltakelse fra grupper som barn og unge.

Bred kunnskapsproduksjon

Museene kan vise til en stor og omfattende kunnskapsproduksjon. I 2025 har det vært en økning i deltakelsen i forsknings- og utviklingsprosjekter. Det har også vært en økning i utgivelser av større publikasjoner som årbøker, antologier og utstillingskataloger. I rapporteringen for 2025 er datagrunnlaget utvidet, og museene kan vise til at de også er tydelig til stede i ulike medier. Det skjer gjennom intervjuer, podkaster, kronikker og leserinnlegg der museene bidrar til formidling av kunnskap om en rekke temaer.

Vedlikeholdsetterslep

Rapporteringen viser at det er et betydelig vedlikeholdsetterslep på kulturhistoriske bygninger. Høy lønns- og prisvekst gjør det vanskelig å prioritere vedlikeholdsarbeid, og museene klarer ikke å hente inn etterslepet. Situasjonen har blitt forverret av klimaendringene, og i mange tilfeller er situasjonen nå prekær. For å kunne ta tak i dette er det behov for en større nasjonal satsing på bygningsvern.

Museene i Det nasjonale museumsnettverket

Med denne rapporten ønsker Kulturdirektoratet å presentere tall, tendenser og utviklingstrekk fra museene som inngår i Det nasjonale museumsnettverket samlet sett. Nettverket omfatter alle museer som mottar fast driftstilskudd over kapittel 328, post 70 på Kultur- og likestillingsdepartementets (KUD) budsjett. I 2025 besto nettverket av 61 museer, som til sammen driftet 525 interne besøksarenaer.

Agder

Aust-Agder museum og arkiv
Næs Jernverksmuseum
Kunstilo
Vest-Agder-museet

Akershus

Henie Onstad Kunstsenter
MiA Museene i Akershus

Buskerud

Blaafarveværket
Buskerudmuseet
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie
Norsk Bergverksmuseum

Finnmark

Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark
Varanger museum
Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum

Innlandet

Anno museum
Gudbrandsdalsmusea
Lillehammer museum
Mjøsmuseet
Randsfjordmuseet
Valdresmusea

Møre og Romsdal

Nordmørsmusea
Nynorsk kultursentrum
Romsdalsmuseet
Viti

Nordland

Helgeland Museum
Museum Nord
Nordlandsmuseet
Norsk Luftfartsmuseum

Oslo

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design
Norsk Folkemuseum
Norsk Teknisk Museum
Oslo Museum

Rogaland

Dalane Folkemuseum
Haugalandmuseet
Jærmuseet
Museum Stavanger
Ryfylkemuseet

Troms

Midt-Troms Museum
Nord-Troms Museum
Nordnorsk Kunstmuseum
Perspektivet Museum
Sør-Troms Museum

Telemark

Norsk Industrierbeidermuseum
Telemark Museum
Vest-Telemark Museum

Trøndelag

Museene Arven
Museene i Sør-Trøndelag
Museet Midt

Vestfold

Preus museum
Vestfoldmuseene

Vestland

Baroniet Rosendal
Bymuseet i Bergen
Hardanger og Voss museum
KODE Kunstmuseer og komponisthjem
Kraftmuseet
Museum i Sogn og Fjordane
Museum Vest
Museumssenteret i Hordaland
Sunnhordland Museum

Østfold

Galleri F 15
Østfoldmuseene

Svalbard

Svalbard Museum

Museer som ikke er omfattet av rapporten

Museene som mottar driftstilskudd over kapittel 328, post 78 på KUDs budsjett, museene under Sametinget og museer under andre departementer inngår ikke i rapporten. Det vil for eksempel si at rapporten ikke tar for seg status for universitetsmuseene, som mottar sitt driftstilskudd fra Kunnskapsdepartementet.

Kulturdirektoratets oppdrag

Kulturdirektoratet gjennomfører årlig en kvalitetssikring av museumsstatistikk og årsrapporter på vegne av KUD. Oppdraget innebærer også en faglig gjennomgang av all rapportering, som grunnlag for kunnskapsbaserte råd til KUD.

Museenes samlede rapportering gir en god indikasjon på hvorvidt museene i Det nasjonale museumsnettverket utvikler seg i tråd med vedtatt politikk, og brukes aktivt i utformingen av forvaltning, rådgivning og konkrete utviklingstiltak.

Om rapporten

Datagrunnlag

Rapporten tar utgangspunkt i museenes statistikkrapportering og årsrapport for 2025. Statistikken består både av tall og av fritekstfelt hvor museene blir bedt om å kommentere avvik eller beskrive aktivitet i rapporteringsåret. Statistikken danner også grunnlag for sammenstillinger og tidsserier som viser utvikling over tid.

Årsrapporten er en del av budsjettsøknaden for 2027. Rapporten består i hovedsak av en økonomirapport og en målrapport hvor museene rapporterer på egendefinerte målformuleringer knyttet til de gjeldende museumspolitiske hovedmålene. I tillegg består årsrapporten av rapportering på klima- og miljøtiltak og tiltak knyttet til mangfold og deltakelse.

Metodisk tilnærming

Datagrunnlaget bygger på egenrapportering og gir et bilde av situasjonen i lys av museenes egne kvalitetskrav og måltall. Noen spørsmål er enklere å tallfeste enn andre, og Kulturdirektoratet jobber aktivt med å øke datakvaliteten gjennom å tydeliggjøre hvordan spørsmålene skal forstås. Med et overordnet mål om større åpenhet og tilgjengeliggjøring av datamateriale har vårt utgangspunkt vært å benytte store deler av datagrunnlaget.

Rapporten bygger også på en gjennomlesning av all tilgjengelig tekstlig rapportering fra de 61 museene. Lesningen er gjort systematisk med et blikk på trender, utviklingstrekk og felles utfordringer på tvers av museumslandskapet, og brukes i rapporten for å kontekstualisere, eksemplifisere og problematisere tallmaterialet og tallmessig utvikling. Slik ønsker Kulturdirektoratet å bidra med et kunnskapsprodukt som kan nyttes av museene og departementet samt ulike forvaltningsnivåer og interessenter.

Parallelt med offentliggjøringen av rapporten publiserer Kulturdirektoratet interaktive visualiseringer av museumsstatistikken på nett. Her vil det være mulig å se museene individuelt og sammenligne på tvers av institusjoner. Visualiseringene er resultatet av et ønske om økt tilgjengelighet av data og åpenhet, men funksjonen er også ment å ivareta og utvide museenes mulighet til å følge sin egen utvikling.

Forventninger og krav

Kultur- og likestillingsdepartementet

Staten ved KUD har ansvar for den statlige politikken og forvaltningen på kulturområdet, inklusive museene. Departementet stiller derfor overordnede krav og forventninger til museene i Det nasjonale museumsnettverket i tråd med gjeldende museumspolitik.

I tillegg til de overordnede museumspolitiske målene som er gitt i museumsmeldingen, var det i tilskuddsbrevet for 2025 forventninger knyttet til

- sikkerhet og beredskap
- bærekraft – med særlig vekt på klima- og miljømessig bærekraft
- likestilling, mangfold og deltakelse
- forsvarlig og effektiv drift
- egeninntekter
- rett til samlingene og samlingsutvikling
- offentliggjøring av museenes styringsdokumenter
- immateriell kulturarv
- utstillingsvederlag og utstillingshonorar til kunstnere (for museer som formidler kunst)

Solid og profesjonell drift ligger til grunn for krav og føringer. Trygg økonomi- og ressursstyring, systematiske prioriteringer, godt planverk, god digital kompetanse og effektiv bruk av digitale verktøy, god museumsfaglig kompetanse og godt samspill med andre aktører fremheves som viktige styringsparametere for den videre museumspolitikken.

Museumsmeldingen

Stortingsmeldingen Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid* (museumsmeldingen) ble vedtatt av Stortinget i 2021 og setter retning for museenes arbeid i årene som kommer. Fem museumspolitiske mål er beskrevet i meldingen: solid kunnskapsutvikling, relevant formidling, helhetlig samlingsutvikling, trygg bevaring og aktiv samhandling. Den statlige politikken legger blant annet ICOMs museumsdefinisjon, UNESCO-konvensjonen om vern av immateriell kulturarv og Spectrum samlingsforvaltningsstandard til grunn for sine forventninger til museenes arbeid.

ICOMs museumsetiske regelverk

ICOM (*International Council of Museums*) er en verdensomspennende medlemsorganisasjon for museer og museumsansatte, som er tilknyttet UNESCO. Flertallet av museene i Det nasjonale museumsnettverket er medlemmer av ICOM. Organisasjonen setter internasjonale standarder for hvordan museene skal arbeide, og det museumsetiske regelverket fastsetter minstestandarden for museer og museumsansattes praksis og yrkesfaglige adferd.

ICOMs definisjon av museum legges til grunn for museumsdrift i Norge:

Et museum er en ikke-kommersiell, permanent institusjon i samfunnets tjeneste, som forsker på, samler, konserverer, fortolker og formidler materiell og immateriell kulturarv. Museene er åpne for publikum, tilgjengelige og inkluderende, og fremmer mangfold og bærekraft. De opererer og kommuniserer etisk og profesjonelt, legger til rette for bred deltakelse fra samfunnet og tilbyr varierte opplevelser for utdanning, underholdning, refleksjon og kunnskapsdeling.

UNESCO-konvensjonen om vern av immateriell kulturarv

ICOMs museumsdefinisjon har siden 2007 omfattet institusjonenes praksiser knyttet til immateriell kulturarv, og museene spiller en viktig rolle i arbeidet med implementeringen av UNESCO-konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven. Det gjør de i kraft av å være samfunnsinstitusjoner som både verner og viderefører immateriell kulturarv, og gjennom å dokumentere, forske på og formidle levende tradisjoner og kulturarv, blant annet i form av kurs overfor ulike målgrupper. Handlingsbåren kunnskap er et fagfelt som faller inn under UNESCOs konvensjon om immateriell kulturarv.

Spectrum samlingsforvaltningsstandard

Spectrum er en fritt tilgjengelig standard for organisasjoner som forvalter samlinger, og beskriver prosedyrer for hvordan museer kan utføre rutinemessige oppgaver i samlingsforvaltningen. Bruk av standarden krever at museet formulerer overordnede styringsdokumenter for alle deler av virksomheten, og at museets ledelse må ta stilling til ansvarsfordeling, detaljnivå og prioriteringer i samlingsarbeidet. Det betyr at Spectrum kan brukes på ulike måter i museene, men minimumskravene som standarden setter, sørger for at museenes samlingsarbeid gjennomføres i tråd med felles grunnleggende retningslinjer.

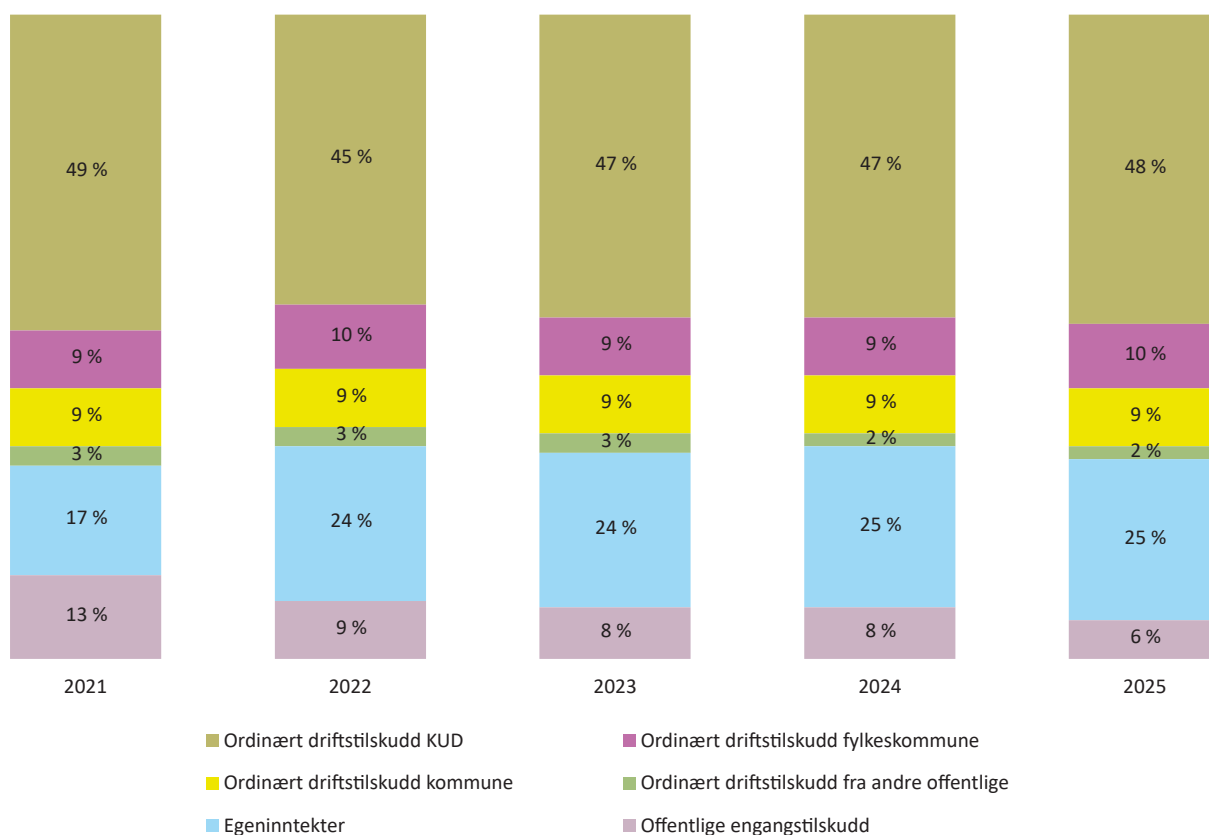
Forutsetninger for å nå mål og krav

Økonomi

Museene i Det nasjonale museumsnettverket er en sammensatt gruppe institusjoner av ulik størrelse, med ulike styrker og utfordringer basert på blant annet geografisk beliggenhet og spredning av besøksarenaer. I tillegg har museene ulike samlingstyper og ulik størrelse på samlingene samt ulike organisatoriske strukturer og økonomiske forutsetninger.

Inntekter

Museene hadde i 2025 en samlet inntekt på 5,37 milliarder kroner, noe som tilsvarer en økning på rundt 1,4 prosent fra 2024. En oversikt over inntekter finnes i tabell 1.

» **Figur 1** Prosentvis fordeling av inntekter

Museene mottok til sammen 2,59 milliarder kroner i ordinært offentlig tilskudd fra KUD i 2025, noe som utgjør 48 prosent av museenes totale inntekter. Samlet utgjorde ordinære offentlige tilskudd fra stat, fylke og kommune 69 prosent av de totale inntektene i 2025. Den prosentvise inndelingen av inntektene kan ses i sin helhet i figur 1.

Museene mottar ordinære offentlige tilskudd fra flere statlige instanser. For eksempel mottar museer med vitensentre tilskudd fra vitensenterutvalget i Norsk forskningsråd, kystmuseene mottar tilskudd fra Kystverket, og Miljødirektoratet gir tilskudd til besøkssentre for skog og våtmark samt verdensarvsentre. Flere museer mottar tilskudd fra Riksantikvaren til drift og vedlikehold av teknisk-industrielle anlegg og til arkeologi under vann. I tillegg rapporterer museene om tilskudd fra Helse- og sosialdepartementet, Landbruksdepartementet, Utdanningsdepartementet og Jernbanedirektoratet.

En rekke museer trekker frem utfordringer med tilskudd fra kommuner og fylker, spesielt manglende indeksregulering av tilskudd. Enkelte museer rapporterer om bortfall av kommunale tilskudd eller usikkerhet når det gjelder kommunenes bidrag for årene som kommer. Kommunale tilskudd og kommunal forankring er derfor et prioritert utviklingsområde for flere museer, og mange rapporterer om viktigheten av å vedlikeholde forholdet til kommunen gjennom dialogmøter, medvirkning og gode avtaleverk.

Engangstilskudd fra stat, fylke og kommune, i figur 1 og tabell 1, gjelder særskilte tilskudd fra offentlige bidragsytere. Her inngår blant annet kompensasjons- og stimuleringsstilskudd fra KUD til museene i Det nasjonale museumsnettverket.

Museene rapporterer om høy aktivitet og måloppnåelse knyttet til engangstilskudd som gjør det mulig for museene å gjennomføre aktiviteter og oppgaver som de ellers ikke har kunnet prioritere innenfor ordinær driftsramme. Ifølge flere museer er de helt avhengige av eksterne tilskudd for å gjennomføre utviklingsoppgaver, men det rapporteres også om at det er nødvendig med prosjektfinsiering for å løse kjerneoppgaver som arbeid med utstillinger og vedlikehold av bygninger.

» **Tabell 1** Inntekter (i hele millioner)

	2021	2022	2023	2024	2025
Ordinært offentlig driftstilskudd KUD	2 212	2 014	2 300	2 506	2 586
Ordinært offentlig driftstilskudd kommune	402	413	436	460	475
Ordinært offentlig driftstilskudd fylkeskommune	426	443	466	486	515
Ordinært offentlig driftstilskudd andre	121	118	133	105	106
Egeninntekter	777	1 087	1 179	1 301	1 336
Offentlig engangstilskudd KUD	283	107	168	146	82
Offentlig engangstilskudd fylkeskommune	76	107	86	74	68
Offentlig engangstilskudd kommune	69	41	34	62	43
Offentlig engangstilskudd andre	140	131	129	150	163
Samlede inntekter	4 506	4 461	4 931	5 290	5 374

» **Tabell 2** Egeninntekter (i hele millioner)

	2021	2022	2023	2024	2025
Honorar	4	4	4	6	1
Andre varer	13	15	16	17	17
Sponsorinntekter	33	72	63	52	42
Utleie av lokaler	52	76	94	81	84
Andre tjenester	56	70	68	73	122
Gaver	136	112	110	129	147
Butikk	88	117	138	145	154
Andre egeninntekter	167	213	193	238	155
Kafé	77	108	121	130	167
Billettinntekter	150	301	373	430	447
Samlede egeninntekter	776	1 088	1 180	1 301	1 336

» **Tabell 3** Driftskostnader (i hele millioner)

	2021	2022	2023	2024	2025
Kunstnerhonorarer og utstillingsvederlag	-	-	-	-	26
Kafé	31	46	51	51	65
Butikk	46	60	66	73	83
Avskrivninger	89	99	100	106	111
Pensjon	202	200	233	228	129
Andre varer og tjenester	235	244	136	165	167
Vedlikehold av lokaler	340	249	236	261	261
Drift av lokaler	201	293	266	270	281
Husleie	535	554	609	646	659
Andre driftskostnader	887	1 029	1 104	1 126	1 063
Lønn	1 805	1 975	2 136	2 303	2 420
Samlede driftskostnader	4 371	4 749	4 937	5 229	5 265

Egeninntekter

I tilskuddsbrevene til museene forutsetter KUD at tilskuddsmottakeren utnytter sitt egeninntekts-potensial og arbeider for å utvikle andre inntektskilder enn det offentlige tilskuddet. Egeninntekter ligger på 25 prosent av de totale inntektene i 2025, tilsvarende 1,34 milliarder kroner.

Billettinntekter er både den største inntektsposten og den inntektsposten som har økt mest de siste årene. Billettinntektene på 447 millioner utgjorde 33 prosent av alle egeninntekter i 2025, og økte med om lag 4 prosent fra 2024 til 2025.

Sponsorinntekter har hatt den største negative utviklingen de siste årene. I 2025 mottok museene om lag 42 millioner i sponsorinntekter, en nedgang på 19 prosent fra 2024 til 2025.

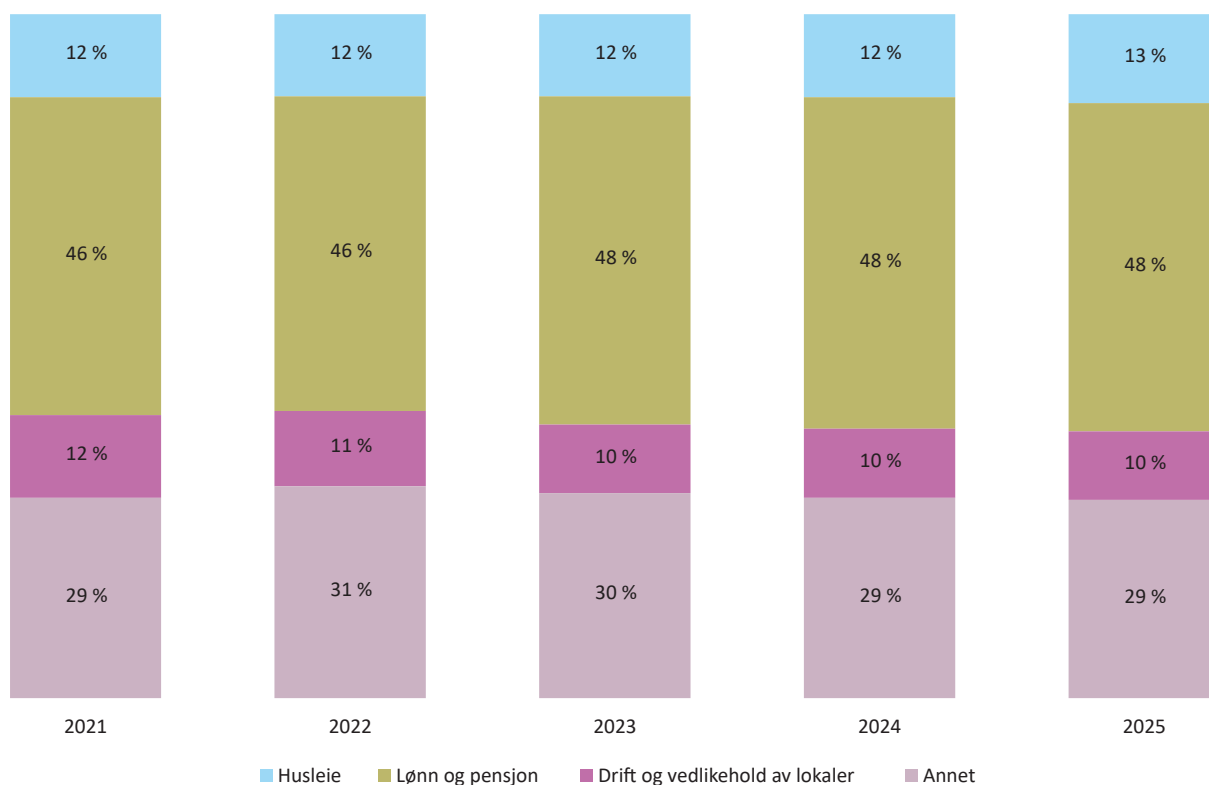
For å utvikle sitt egeninntjeningspotensial arbeider museene med blant annet salg av tjenester, for eksempel innenfor bygningsvern og arkeologi, egenproduksjon av varer, salg og reparasjon av musikkinstrumenter og salg av foto/kunst. De har inntekter fra parkering, undervisning og utleie av lokaler og mottar sponsormidler til for eksempel utstillinger.

Driftskostnader

Museene i Det nasjonale museumsnettverket hadde totale kostnader på i overkant av 5,26 milliarder kroner i 2025. Kostnadspostene detaljeres i tabell 3. Dette utgjør en økning på rundt 0,7 prosent fra 2024 til 2025.

Museene har en kostnadsstruktur med høye faste utgifter knyttet til personale og lokaler. Lønns- og pensjonskostnadene var om lag 2,55 milliarder i 2025, noe som utgjør 48 prosent av de totale driftskostnadene. Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design står for rundt 21 prosent av de totale kostnadene til museene i Det nasjonale museumsnettverket, og har en utslagsgivende effekt på det totale økonomiske bildet.

Pensjonsutgiftene for museene har gått ned 43 prosent siste år. Det kan skyldes effektene av regelendringen i offentlig tjenstepensjon ved innføring av livsvarig AFP. Som et engangstilfelle fører overgangen til livsvarig AFP til en reduksjon i pensjonsforpliktelsen for en del museer. Museene rapporterer om forventninger om betydelige og delvis uforutsigbare kostnadsøkninger i årene fremover, noe som gjør økonomistyringen mer krevende.

» **Figur 2** Prosentvis fordeling av kostnader

Grupperingen «Annet» inkluderer honorarer og utstillingsvederlag til kunstnere, avskrivninger, tjenester og varer og utgifter til butikk og kafé, samt andre driftskostnader

Høye lønnskostnader og at en høy andel av inntektene går til lønn og pensjon er en utfordring for de fleste museene. Det fører til lite handlingsrom for utviklingsarbeid og for uforutsette hendelser. Stadig flere museer rapporterer om at løpende oppgaver som vedlikeholds- og sikringsarbeid heller ikke er sikret gjennom ordinær grunnfinansiering. Over tid fører det til vanskeligheter med å opprettholde ønsket aktivitetsnivå og kvalitet. Det er flere museer som har iverksatt eller vurderer nedbemanning, eller som velger å la stillinger stå vakante for å redusere kostnadsnivået i årene fremover.

Samtidig beskriver museene at de må justere opp lønnsnivået til fagstillinger for å være konkurransedyktige og tiltrekke seg og beholde kompetanse.

» **Tabell 4** Antall museer, gruppert etter prosentandelen av driftskostnadene som går til lønn og pensjon i 2025

	Antall museer
Over 60 prosent	21
Mellom 50 og 59 prosent	24
Under 50 prosent	16

» **Tabell 5** Antall museer, gruppert etter prosentandelen av driftskostnadene som går til faste kostnader i 2025. Av faste kostnadsposter regnes det her med lønn, pensjon, husleie, drift og vedlikehold av lokaler og avskrivninger

	Antall museer
Over 80 prosent	18
Mellom 70 og 79 prosent	29
Under 70 prosent	14

Vedlikeholdsetterslep på kulturhistoriske bygninger

Museene er i stor grad avhengige av statlige tilskudd for å møte krav og forventninger. Mange museer rapporterer om at dagens tilskuddsnivå ikke er tilstrekkelig for å levere på samfunnsoppdraget, som blant annet innebærer et særskilt ansvar for å ivareta kulturhistoriske bygninger.

Det er et betydelig vedlikeholdsetterslep på kulturhistoriske bygninger, og det er stor mangel på både finansiering og ressurser til å hente inn etterslepet. Etterslepet forverres av klimaendringer, og høy lønns- og prisvekst gjør det vanskelig for museene å finne nok rom i budsjettet til å investere i vedlikehold av bygg. I mange tilfeller er situasjonen prekær. Enkelte museer rapporterer at enkelttilskudd har vært avgjørende for å sette i gang tiltak, men også at dette ikke er en løsning for å sikre en langsiktig styrking av bygningsvernet. Behovet for en større nasjonal satsning på bygningsvern blir trukket frem, og det vises til at det dreier seg om en felles strukturell problemstilling som enkeltmuseer ikke kan løse alene.

Organisasjon

Organisasjonsstruktur

Av de 61 museene i Det nasjonale museumsnettverket er de aller fleste konsoliderte. I 2008 besto nettverket av 104 museer, deretter var det en større reduksjon i antallet rapporterende museumsenheter frem til antallet stabiliserte seg på dagens nivå rundt 2018. Den store nedgangen skyldes i hovedsak konsolideringsprosesser hvor tidligere selvstendige museer har gått sammen i større organisasjoner. Over hele landet har disse prosessene påvirket eierstrukturer, eiendomsforhold, organisasjonsform og organisering.

I 2025 besto Det nasjonale museumsnettverket av 42 stiftelser, 12 aksjeselskap og 7 interkommunale selskap.

Bygningsmasse og besøksarenaer

Museene forvalter store bygningsmasser, i form av både kulturhistoriske bygninger som tilhører samlingene, og driftsbygninger til administrative funksjoner, magasiner og mer.

» **Tabell 6** Antall og bruttoareal av kulturhistoriske bygninger og driftsbygninger i 2025

	Antall	Areal
Kulturhistoriske bygninger i samlingene	4 596	913 008
Driftsbygninger i museets eie	548	212 231
Driftsbygninger som museet leier	261	361 071
Driftsbygninger som museet kun har forvaltningsansvar for, men verken eier eller leier	891	277 661
Driftsbygninger totalt	1 700	850 963
Kulturhistoriske bygninger og driftsbygninger samlet	6 296	1 763 971

Til sammen drifter de 61 museene 525 *interne besøksarenaer*. En intern besøksarena defineres som en arena med felles billettinngang og samlet telling av besøk, som driftes av museet selv. Museene rapporterer om hva som formidles på de ulike arenaene, og hver arena kan omfatte flere ulike typer formidling. På 82 prosent av de interne arenaene formidles det kulturhistorie.

» **Tabell 7** Antall besøksarenaer med ulik formidling. En besøksarena kan ha flere ulike formidlingstyper.

	Antall interne besøksarenaer som formidler	Antall eksterne besøksarenaer som formidler
Kompetansesenter	9	
Vitensenter	10	2
Litteratur	10	1
Farkost	11	
Teknisk museum	11	1
Åpent magasin / åpen samling	15	
Herregård	18	
Personmuseum	23	
Annen formidling	25	13
Arkeologi	33	1
Hageanlegg	35	
Teknisk-industrielt anlegg	49	2
Bygdetun	52	1
Kulturlandskap	54	
Spesialisert museum	54	1
Naturhistorie	64	2
Friluftsmuseum	77	
Kunst-, kunstindustri- og designhistorie	98	9
Kulturhistorie	433	27

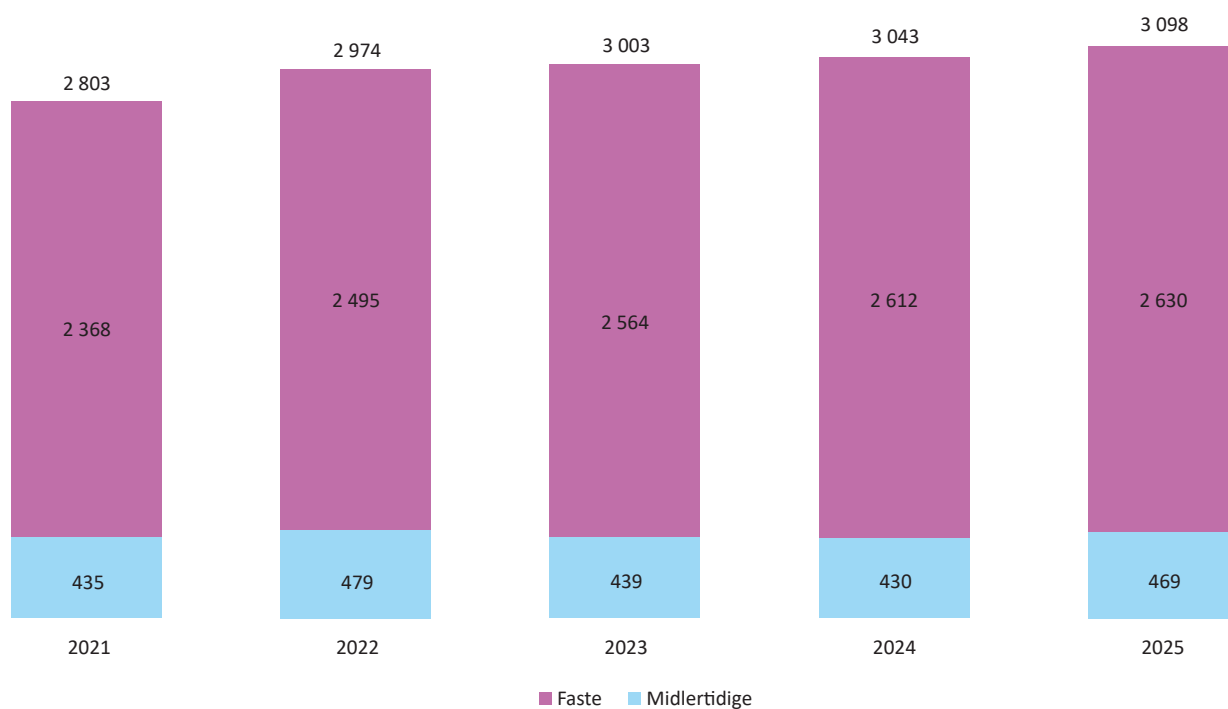
41 museer rapporterer også om aktivitet på *eksterne arenaer* som institusjonene ikke drifter selv, men som bidrar til at museenes formidling er tilgjengelig på flere steder og kan nå flere.

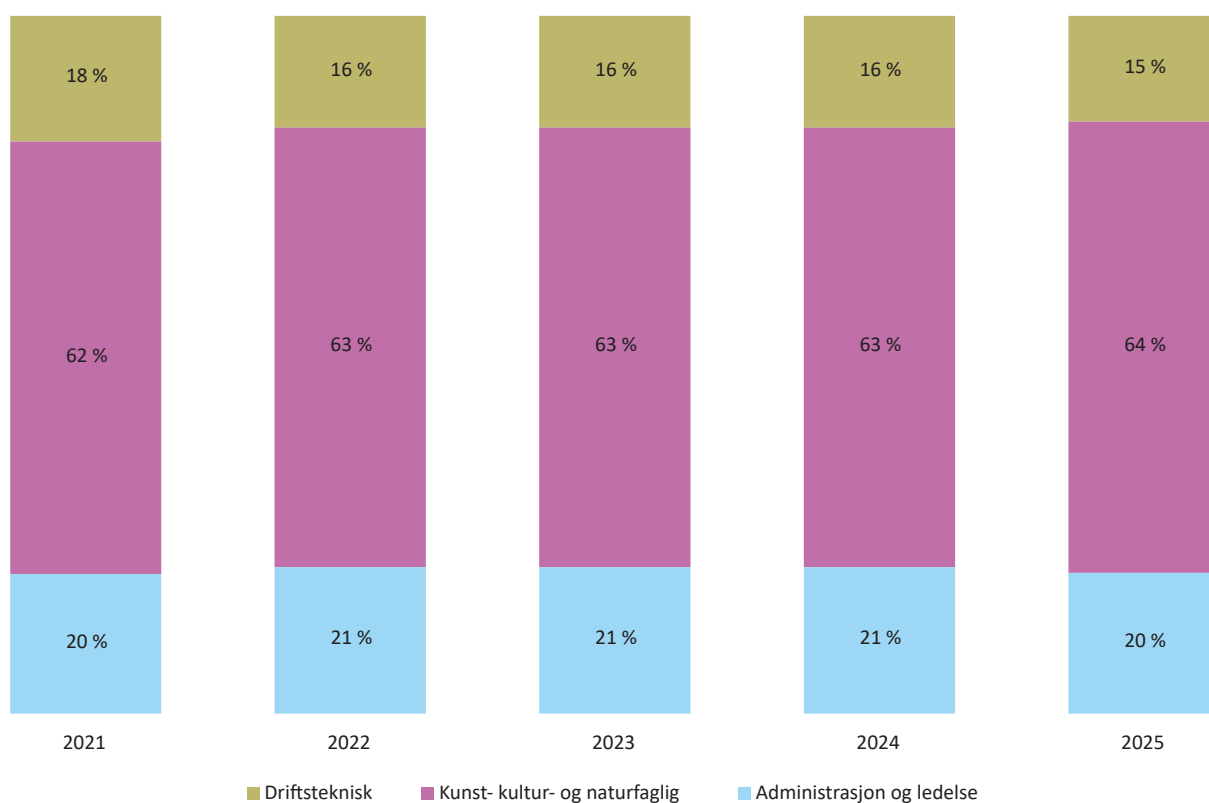
» **Infografikk 1** Kulturhistoriske bygninger ved museenes besøksarenaer som var åpne for publikum i 2025

Årsverk

Det har vært en svak, jevn økning i antallet faste årsverk i museene i Det nasjonale museums-nettverket de siste fem årene. I 2025 utgjorde fast ansatte 87 prosent av de totalt 3 098 årsverkene i museene.

» **Figur 3** Antall årsverk fordelt på fast og midlertidig ansatte

» **Figur 4** Årsverk fordelt på stillingsinnhold

Museene rapporterer også på årsverk fordelt på administrativt personale, kunst-, kultur- og naturfaglig personale og driftsteknisk personale. Administrativt personale inkluderer kontorfaglig og merkantilt personale. Kunst-, kultur- og naturfaglig personale kan være arkivarer, bibliotekarer, konservatorer, forskere, formidlere, samlingsforvaltere, utøvende kunstnere, kuratorer, programansvarlige, guider, håndverkere og andre. Teknisk personale er vaktmestere, renholdere, vaktpersonale, IKT-arbeidere og andre. Fordelingen av årsverk gruppert på stillingsinnhold har vært ganske lik de siste fem årene.

» **Tabell 8** Prosentandel av kvinner av alle årsverk, fordelt på ansettelsesforhold og stillingsinnhold

	2024	2025
Ansettelsesforhold – midlertidige stillinger	65 %	64 %
Ansettelsesforhold – faste stillinger	58 %	58 %
Ansettelsesforhold – lærlinger	39 %	49 %
Ansettelsesforhold – arbeidsmarkedstiltak	38 %	40 %
Stillingsinnhold – administrativt	72 %	70 %
Stillingsinnhold – kunst-, kultur- og naturfaglig	63 %	62 %
Stillingsinnhold – daglig leder	57 %	56 %
Stillingsinnhold – driftsteknisk	26 %	27 %

2025 var første år med kjønnsbalanse innenfor årsverk knyttet til lærlinger, en kategori som tidligere har hatt overvekt av menn. Det er en overrepresentasjon av kvinner i tre av fire stillingskategorier knyttet til stillingsinnhold. Kun blant driftsteknisk personale er det overvekt av menn.

Kjønnsfordeling i styrer

Museene har krav om kjønnsbalanse i styrer, og rapporterer om akkurat 50 prosent kvinnelige og 50 prosent mannlige styremedlemmer i 2025. Av styrelederne var 61 prosent menn i 2025, og det er ingen endring fra foregående år.

Planverk

I museumsstatistikken rapporterer museene om planer for ulike deler av virksomheten. Planer skal være vedtatt av styret og beskrive hovedutfordringer og mål, strategier og tiltak for å nå målene, konsekvenser for bruk av ressurser og nødvendige prioriteringer. Planverket forutsettes å omfatte hele museets virksomhet. Planene kan være separate dokumenter eller tydelige og avgrensede kapitler i et overordnet plandokument.

» **Tabell 9** Andel museer med ulike planverk. Andelen museer som rapporterer om planverk for arbeid med bygningssamlingene og immateriell kulturarv, gjelder kun museene som selv identifiserer at de arbeider med tematikken.

	2024	2025
Bevaring av samlingene	93 %	92 %
Samlingsutvikling	93 %	89 %
Katalogisering av samlingene	92 %	92 %
Digitalisering av samlingene	90 %	84 %
Bygningssamlingene	82 %	67 %
Sikring av samlingene	95 %	95 %
Forskning	92 %	90 %
Immateriell kulturarv	80 %	61 %
Formidling	100 %	93 %
Formidling rettet mot barn og unge	95 %	87 %
Digital formidling	82 %	69 %

Andelen museer med ulike planverk er enten uendret eller viser en negativ utvikling. Spesielt stor nedgang har det vært i andelen museer med planverk for immateriell kulturarv, bygningssamlingene og digital formidling.

Museene rapporterer i tillegg på beredskapsplan for hele virksomheten. Enkelte museer rapporterer også i tekstform at de har jobbet med å utvikle planer for restverdiredning. Planverket skal bidra til rasjonell og hurtig respons fra brannvesen eller annet personell, slik at prioriterte objekter blir forsøkt reddet ut dersom en brann eller annen katastrofe skulle inntreffe.

» **Tabell 10** Andel museer som rapporterer om ulike planverk som er publisert på nett. Andelen museer som rapporterer om planverk for arbeid med bygningssamlingene og immateriell kulturarv, gjelder kun museene som selv identifiserer at de arbeider med tematikken.

	2024	2025
Bevaring av samlingene	75 %	67 %
Samlingsutvikling	72 %	69 %
Katalogisering av samlingene	74 %	66 %
Digitalisering av samlingene	67 %	64 %
Bygningssamlingene	–	20 %
Forskning	77 %	70 %
Immateriell kulturarv	–	33 %
Formidling	82 %	72 %
Formidling rettet mot barn og unge	77 %	66 %
Digital formidling	–	48 %

Museene rapporterer på hvilke planverk de har publisert på nett. Tilgjengeliggjøring av planverk på nett kan ha overføringsverdi og bidra til samhandling mellom museene. Tabell 10 viser at også andelen publiserte planverk har gått ned det siste året.

Bærekraftig museumsdrift – klima og miljø

FNs bærekraftsmål er en overbygning for regjeringens politikk på alle samfunnsområder. I tilskuddsbrevene til museene fremheves klima- og miljømessig bærekraft som særlig prioritert. Museene oppfordres til å vurdere eget bidrag til å nå bærekraftsmålene, blant annet gjennom å kartlegge egne utslipp og iverksette tiltak for å redusere utslipp.

Strategier og tiltak som skal bidra til å nå de nasjonale bærekraftsmålene, må være forankret på organisasjonsnivå og kan ses i sammenheng med departementets forventninger til profesjonell og solid drift.

» **Tabell 11** Prosentandel av museene som rapporterer om ulike klima- og miljøtiltak

	2024	2025
Strategiske planer	87 %	90 %
Rutiner for inkludering av miljøkrav og/eller klausuler i kontrakter ved nye anskaffelser	77 %	57 %
ENØK-tiltak	67 %	84 %
Kompetansehevende tiltak	41 %	59 %
Retningslinjer for miljøvennlige reiser	39 %	52 %
Miljøsertifiseringer	30 %	36 %
Andre klima- og miljøtiltak	39 %	36 %

Strategisk arbeid og forankring

90 prosent av museene rapporterer at de har strategiske planer for klima og miljø. Rapporteringen viser at museene jobber godt med å forankre klima- og miljøarbeidet på organisatorisk nivå. Mange tar en systematisk tilnærming gjennom verktøy for å måle strømforbruk, avfall og klimautslipp – ordninger som også gir inspirasjon til nye tiltak.

Miljøsertifiseringer

Det har vært en liten økning i andelen museer som rapporterer om ulike miljøsertifiseringer, fra 30 prosent i 2024 til 36 prosent i 2025. Museene melder blant annet om at Miljøfyrtårn-sertifiseringen har bidratt til økt bevissthet om miljøvennlige valg i forbindelse med arrangementer, drift og formidling samt bedre oversikt over egen miljøpåvirkning. Sertifiseringene har for noen også vært et viktig ledd for å definere innsatsområder og prioriteringer i arbeidet med en mer miljøvennlig drift eller mer aktiv formidling av klima- og miljøspørsmål.

Bærekraftige anskaffelser

Litt over halvparten av museene, 57 prosent, svarer at de jobber med bærekraftige anskaffelser. Dette er en nedgang på 20 prosent fra 2024, men reduksjonen kan være et resultat av en endring i spørsmålsstillingen for 2025. Flere museer nevner at de stiller krav til sine leverandører, både ved inngåelse av rammeavtaler og ved enkeltanskaffelser. Eksempelvis forventes det ved alle innkjøp at leverandøren følger norsk standard knyttet til avfallshåndtering og til bærekraftig materialbruk og produksjon. Mange museer er også opptatt av å benytte kortreiste råvarer og lokale leverandører om mulig.

ENØK-tiltak

Rapporteringen viser at mange museer jobber systematisk med ENØK-tiltak, og flere gjennomfører målinger som viser at energibruken har gått ned. Eksempler på tiltak som reduserer energibruken, er oppgraderinger av bygninger, bytting til LED-lys, bruk av sensorer og varmestyringssystem og installering av varmepumper.

Museene har opparbeidet god kompetanse om ENØK-tiltak i antikvariske bygg, og det er kunnskap som i stadig større grad deles med ulike samarbeidspartnere.

Klimavennlige reiser

Mange museer skriver at de forsøker å redusere reisevirksomheten eller å velge mest mulig klimavennlige reisemåter der det er mulig. Flere museer rapporterer at de har gått over til å bruke elbil som museumsbil.

Noen museer refererer til mer systematiserte og konkrete verktøy, for eksempel Nynorsk kultursentrum som har etablert rutiner for å måle CO₂-utslipp for alle sine flyreiser, og som med det som utgangspunkt har arbeidet systematisk for å redusere sine utslipp. De har også utarbeidet rutiner for å gi utøvere og gjester insentiver til å velge andre reisemåter enn fly og til å ta klimavennlige valg.

Kunnskapsutvikling

Museene rapporterer om tiltak som bidrar til både intern og ekstern kompetanseheving og kunnskapsutvikling knyttet til klima- og miljøtiltak. Flere museer er bevisste på at bygningene er kunnskapsbanker for forståelse av eldre materialer, og at kunnskap om god byggeskikk er viktig i overgangen til en mer miljøvennlig byggenæring. Denne kunnskapen benyttes i museenes formidling om blant annet tradisjonshåndverk, bærekraft og ressursbruk.

Museene rapporterer også om deltakelse i internasjonale forskningsprosjekter om klima, miljø og biologisk mangfold. Flere museer viser til internasjonale samarbeid som bygger kompetanse og innsikt samt skaper nettverk mellom museene og andre fagmiljøer.

Det nasjonale museumsnettverket for bærekraft, som ledes av MiA – Museene i Akershus, bidrar til at tematikken er aktuell for museene. I 2025 kom også boken *Bærekraft på museum* som et resultat av et tidligere forskningsprosjekt som ble finansiert over Kulturdirektoratets museumsprogram.

Andre tiltak

Klima- og miljøspørsmål står sentralt i formidlingen ved flere museer. For noen av museene er det viktig å formidle ny kunnskap om klimaendringer og større klimarettede samfunnsspørsmål som kobling mellom industri og miljø, mens andre legger vekt på at de besøkende selv skal delta i tradisjonelle praksiser og metoder, eksempelvis bærekraftig landbruk, dyrking av planter og reparasjon av klær.

Gjenbruk er et tema i formidlingen, men det innlemmes også som styrende prinsipp for museenes drift. Flere museer har søkelys på gjenbruk av for eksempel utstillingselementer, kontorartikler og bygningsmaterieell, og enkelte museer har opprettet gjenbrukstorg internt i egen virksomhet for gjenbruk av egne materialer. Vest-Agder-museet har tatt et steg videre med en utlånsbank hvor også frivillig drevne museer i Agder kan låne utstillingsutstyr som lys, montre og teknisk utstyr.

Skjæringspunktet mellom turisme og bærekraft er en sentral problemstilling, og mange museer deltar aktivt i både regionale og internasjonale nettverk som jobber for å finne løsninger for bærekraftig turisme.

Mange museer forvalter store kulturlandskap og hageanlegg og kan derfor ta aktive grep i forvaltningen av blant annet engmark, slåtteområder, hager og skogsområder. Forvaltningen av slike arealer, ofte basert på tradisjonell kunnskap og praksis, kan bidra direkte til å ivareta biologisk mangfold, men er også en viktig kilde til kunnskap om bærekraftig bruk av naturens ressurser og selvforsyning.

Museenes totale bygningsmasse, som inkluderer både bygninger knyttet til drift og bygninger som inngår i museenes samlinger, er en stor kilde til miljøpåvirkning. Mjøsmuseet påpeker i sin rapportering at et av deres viktigste miljøtiltak i 2025 var å redusere antallet kvadratmeter de drifter. En spesielt stor og voksende utfordring for museene er innhenting av etterslep på vedlikehold av de kulturhistoriske bygningssamlingene som følge av våtere klima og større hyppighet av ekstremværehendelser.

Samlingsforvaltning

Museumsstatistikken inneholder mye data om samlingenes omfang samt museenes arbeid med samlingsutvikling, dokumentasjon og bevaring. Museene rapporterer også på to museumspolitiske mål knyttet til samlingsarbeidet: helhetlig samlingsutvikling og trygg bevaring. Disse målene henger tett sammen og må derfor ses i sammenheng.

Som et resultat av museumsreformen og konsolideringsprosesser har mange museer fått ansvar for store og sammensatte museumssamlinger, som krever ulike kompetanser, strategier og tiltak for å forvaltes på best mulig måte. Arbeidet med museumssamlingene er ressurskrevende og krever lange tidsperspektiver.

Omfang og utvikling

Museumsstatistikken gir en oversikt over museenes permanente samlinger, hvilke objekttyper de består av, og dermed hvilke forpliktelser museene har tatt på seg for videre forvaltning og utvikling av samlingene.

Fotosamlingene og digitalt fødte objekter teller flest objekter, men mye er basert på anslag. Digitalt fødte objekter defineres her som samlingsobjekter uten fysisk opphav, slik som digitale fotografier. Det er 13 museer som har mer enn 1 million fotografier og digitalt fødte objekter. Museene i Sør-Trøndelag har flest, med nærmere 8 millioner fotografier og digitalt fødte objekter i sine samlinger.

For elleve museer teller gjenstandssamlingene mer enn 100 000 objekter. Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design har klart flest, med 413 144 kunsthistoriske gjenstander. Norsk Folkemuseum har den nest største gjenstandssamlingen, med 310 298 gjenstander, og Museene i Sør-Trøndelag har 262 215 gjenstander.

Tabell 12 gir en oversikt over utviklingen av omfanget av samlingene per objekttype fra 2021 til 2025. Den store nedgangen i antall fotografier skyldes at en del er blitt omdefinert til digitalt fødte objekter, som har fått sin egen kategori.

Endringer i totaltallene for ulike samlingsobjekttyper skyldes at flere museer har brukt tid på å skaffe bedre oversikt over sine samlinger og dermed redefinert eller omdefinert en del av sine gjenstander.

I 2025 rapporterer flere museer at de har gått over til å bruke den nye skyløsningen for forvaltning av samlinger, Primus 10. Denne nye løsningen har for flere betydd en revisjon av gjenstander og litt endringer i tallfestingen av objekter. Flere museer mener at Primus 10 er mer brukervennlig og gjør registreringsarbeidet mer effektivt, mens andre mener den foreløpig er lite brukervennlig.

» **Tabell 12** Omfang av samlingene per objekttype

	2021	2022	2023	2024	2025
Teknisk-industrielle anlegg	82	81	78	69	70
Luftgående farkoster*	-	-	-	-	92
Kulturlandskap	166	164	162	162	155
Hageanlegg	191	186	184	190	192
Landgående farkoster*	-	-	-	-	1 192
Vanngående farkoster	1 906	1 875	1 900	1 862	1 895
Kulturhistoriske bygninger	4 656	4 670	4 687	4 631	4 596
Naturhistoriske gjenstander	113 000	115 000	116 000	118 000	118 000
Arkeologiske gjenstander	138 000	140 000	141 000	142 000	148 000
Kunsthistoriske gjenstander	618 000	619 000	622 000	626 000	631 000
Kulturhistoriske gjenstander	2 923 000	2 973 000	2 984 000	2 966 000	2 992 000
Digitalt fødte objekter*	-	-	-	-	4 848 000
Fotografier	43 691 000	43 955 000	48 781 000	50 427 000	46 132 000

* Luftgående farkoster, landgående farkoster og digitalt fødte objekter er nye grupperinger f.o.m. rapporteringen for 2025. Dette er utslagsgivende for andre objekttyper. En flytting av kulturhistoriske gjenstander inn i luftgående og landgående farkoster har i noen grad vært utslagsgivende for utviklingen til kulturhistoriske gjenstander. Flyttingen av objekter fra fotografier til digitalt fødte objekter har i stor grad vært utslagsgivende for fotografier.

» **Tabell 13** Reell tilvekst per objekttype, definert som summen av tilvekst minus avhending

	2021	2022	2023	2024	2025
Luftgående farkoster*	-	-	-	-	-1
Kulturhistoriske bygninger	2	9	6	-8	0
Vanngående farkoster	5	7	7	6	5
Landgående farkoster*	-	-	-	-	604
Naturhistoriske gjenstander	2 316	1 635	1 374	-921	1 203
Kunsthistoriske gjenstander	5 665	1 982	2 660	2 897	4 495
Arkeologiske gjenstander	859	844	25	902	2 763
Kulturhistoriske gjenstander	12 820	9 519	6 663	3 861	3 012
Digitalt fødte objekter*	-	-	-	-	36 071
Fotografier	5 624 911	-5 807	1 327 693	1 547 566	167 591

* Luftgående farkoster, landgående farkoster og digitalt fødte objekter er nye grupperinger f.o.m. rapporteringen for 2025. Dette er utslagsgivende for andre objekttyper. En flytting av kulturhistoriske gjenstander inn i luftgående og landgående farkoster har i noen grad vært utslagsgivende for utviklingen til kulturhistoriske gjenstander. Flyttingen av objekter fra fotografier til digitalt fødte objekter har i stor grad vært utslagsgivende for fotografier.

» **Tabell 14** Avhending per objektstype

	2021	2022	2023	2024	2025	Totalt
Farkoster	1	4	9	4	3	21
Kulturhistoriske bygninger	3	3	3	10	28	47
Arkeologiske gjenstander	307	784	31	138	56	1 316
Kunsthistoriske gjenstander	82	80	849	5	490	1 506
Naturhistoriske gjenstander	3	112	16	2 575	642	3 348
Kulturhistoriske gjenstander	1 474	3 481	12 944	9 361	16 897	44 157
Fotografier	100 612	279 350	350	6 153	12 511	398 976

Tilvekst og avhending

Tilvekst minus avhending omtales her som reell tilvekst til samlingene. Om man ser alle samlings typer under ett, viser tidsseriene i tabell 13 at museene samler inn mye mer enn de avhender totalt, og de har derfor hatt en positiv reell tilvekst.

Mange museer oppgir at de fører en restriktiv innsamlingspolitikk, hvor det legges vekt på aktiv heller enn passiv innsamling. De har etablert inntaksprosedyrer, rutiner og strategier som skal bidra til en bærekraftig og representativ samlingsutvikling. Restriktiv innsamlingspolitikk begrunnes også med manglende magasinkapasitet eller prioritering av arbeid med etterslep.

Store samlingsobjekter

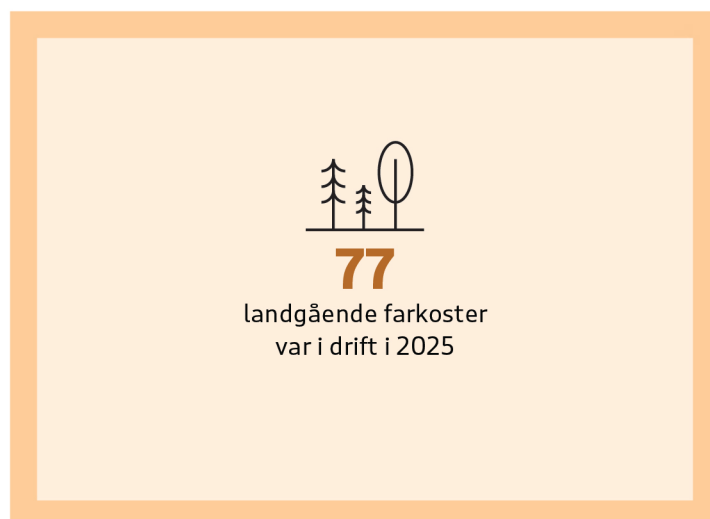
Museenes samlinger er av ulik størrelse og kompleksitet. Ulike objekttyper har ulike krav når det gjelder både oppbevaringsforhold, dokumentasjon og vedlikehold. Dette er utfordrende for museer som sitter med en mengde ulike objekttyper i samlingene, spredt på ulike lokasjoner. Se tabell 15 for en full oversikt over den fylkesvise fordelingen av disse objektene.

Museene rapporterer om tre anleggstyper. Forvaltningen av teknisk-industrielle anlegg krever omfattende dokumentasjon av industriprosesser, og museene har ofte behov for spisskompetanse eller tett tilknytning til frivillige miljøer for å vedlikeholde og drifte anleggene. Totalt forvalter museene i Det nasjonale museumsnettverket 70 slike anlegg, og 17 av dem ligger i Innlandet. Det rapporteres også om 192 hageanlegg og 155 kulturlandskap, på henholdsvis 1 819 og 31 657 dekar i størrelse. Anleggene krever løpende vedlikehold, og skjøtselen er knyttet tett opp mot dokumentasjon av tradisjonelle metoder for naturforvaltning.

I 2025 rapporterer museene for første gang om farkoster innenfor tre ulike områder. Det rapporteres om totalt 1 895 vanngående, 1 192 landgående og 92 luftgående farkoster. Felles for farkostene er at de er tekniske objekter som har som hovedfunksjon å flytte personer, dyr eller gods. De er ofte store og krever derfor større og mer tilpasset oppbevaringsareal enn mange andre objekttyper. Totalt 204 av disse farkostene var også i drift i 2025. Av de landgående farkostene ligger 430 i Oslo, mens Vestland med sine 333 vanngående farkoster har klart flest av denne gjenstandstypen.

» Infografikk 2 Antall flytende farkoster som var i drift i 2025

▸ Infografikk 3 Antall landgående farkoster som var i drift i 2025

▸ Infografikk 4 Antall luftgående farkoster som var i drift i 2025

» **Tabell 15** Fordelingen av store og komplekse samlingsobjekter i 2025 per fylke

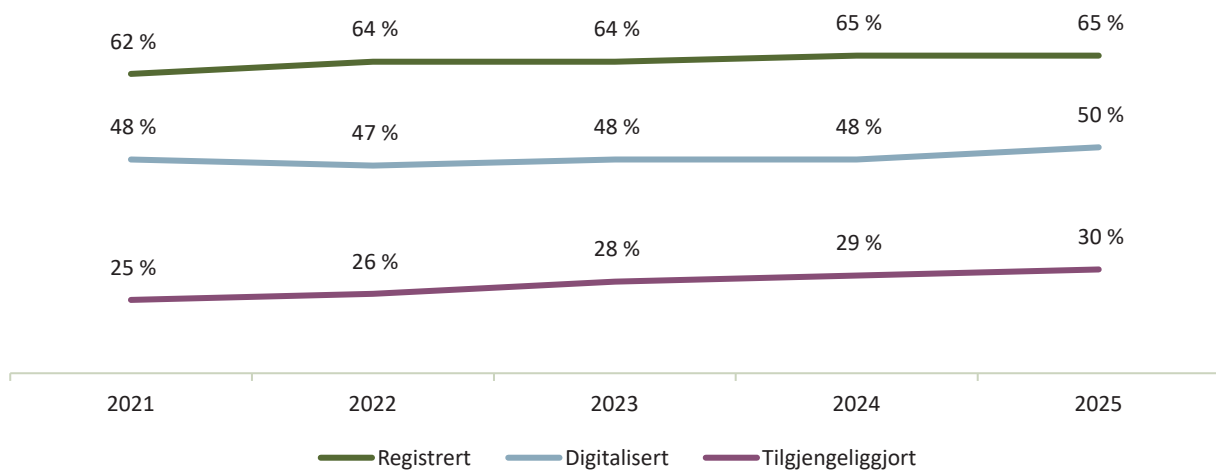
	Teknisk-industrielle anlegg	Kultur-landskap	Hageanlegg	Vanngående farkoster	Landgående farkoster	Luftgående farkoster	Kultur-historiske bygninger
Agder	5	1	1	51	121	1	184
Akershus	6	5	9	129	6		235
Buskerud	6	18	17	22	2		385
Finnmark	6	6	1	82	7		94
Innlandet	17	16	27	161	182		976
Møre og Romsdal	3	14	11	251	11		251
Nordland	5	32	17	277	38	27	421
Oslo		6	31	107	430	14	203
Rogaland	4	10	21	63	216	50	260
Svalbard				3	9		1
Telemark	2	3	5	19	64		259
Troms	4	3	5	148			202
Trøndelag	5	17	15	182	96		396
Vestfold		1		20			25
Vestland	7	23	28	333	10		661
Østfold			4	47			43
Samlet	70	155	192	1 895	1 192	92	4 596

Museene rapporterer om til sammen 4 596 kulturhistoriske bygninger i samlingene. Bygnings-samlingene er preget av store etterslep i vedlikehold og restaurering, og et stadig våtere klima og mer ekstreme værhendelser forskynder vedlikeholdsbehovet. Om lag 21 prosent av de kultur-historiske bygningene ligger i Innlandet.

Dokumentasjon av samlingene

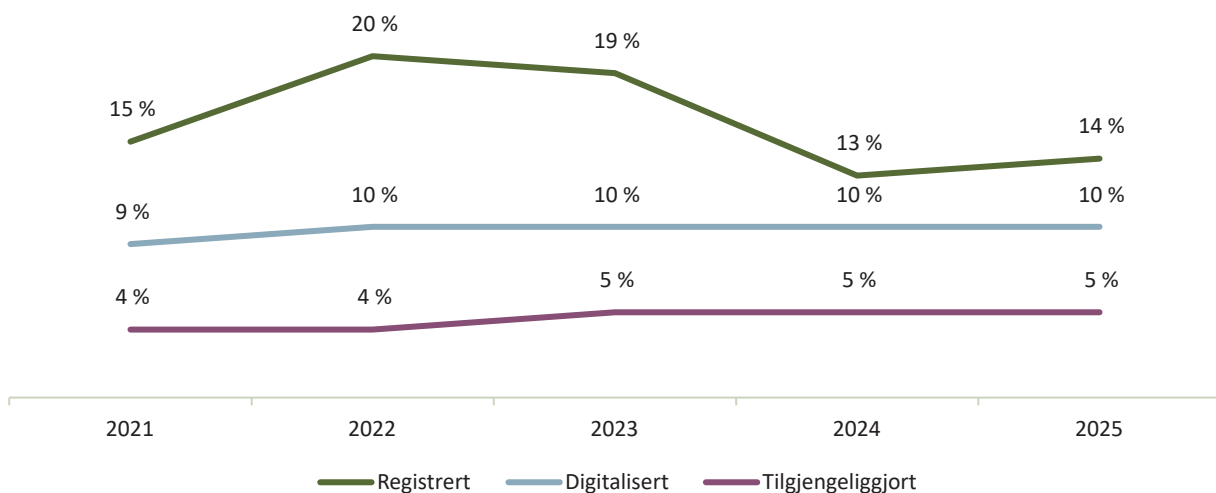
God basisdokumentasjon er en viktig forutsetning for alle de museumsfaglige områdene.

Museene rapporterer årlig på antall objekter som er tilfredsstillende registrert, digitalisert og tilgjengeliggjort. Tilfredsstillende registrering er helt essensiell for museenes egen oversikt over samlingene. Det er opp til museene å vurdere hvor mye de vil tilgjengeliggjøre, men alt skal være tilfredsstillende registrert og digitalisert. Tilgjengeliggjorte samlinger er en viktig forutsetning for diskusjoner om mangfold og representativitet, og for samhandling og koordinering av samlings-utviklingen på tvers av museene.

» **Figur 5** Andel museumsobjekter (unntatt fotografier og digitalt fødte objekter) i samlingene som er tilfredsstillende registrert, digitalisert og tilgjengeliggjort

Som illustrert i figur 5 har andelen av samlingene som museene regner som tilfredsstillende registrert, ligget på rundt 65 prosent de siste fire årene. Til tross for en sakte positiv utvikling viser tallene at om lag 1,4 millioner museumsobjekter (fotografier og digitalt fødte objekter utelatt) ikke er tilfredsstillende registrert.

» **Figur 6** Andel fotografier og digitalt fødte objekter i samlingene som er tilfredsstillende registrert, digitalisert og tilgjengeliggjort (i hele millioner)

Figur 6 viser at andelen fotografier, og i 2025 også digitalt fødte objekter, som er registrert, er langt lavere enn for resten av samlingsobjektene. 14 prosent av fotografiene og de digitalt fødte objektene er tilfredsstillende registrert. Fotografier er den samlingstypen som har hatt størst tilvekst den siste tiårsperioden. Antallet som er oppgitt, baserer seg i større grad enn for andre samlingstyper på estimer, og dokumentasjonsarbeidet har ikke holdt tritt med tilveksten.

Museene rapporterer også i fritext om status og tiltak knyttet til arbeidet med registrering, digitalisering og tilgjengeliggjøring. Rapporteringen vitner om et planmessig arbeid med etterslep og revisjonsarbeid, noe som bidrar til en forbedring av den eksisterende basisdokumentasjonen. Dokumentasjonsarbeidet gjøres ofte i forbindelse med andre prioriterte prosjekter i museene, for eksempel flytteprosesser, utstillingsproduksjoner eller forskningsprosjekter.

Flere museer rapporterer at de har revidert sine definisjoner og har en strengere tolkning av hva som kan regnes som tilfredsstillende registrert. I tillegg har innføringen av den nye versjonen av Primus ført til nye tellemåter.

Arbeidet med dokumentasjon av samlingene foregår kontinuerlig, men flere museer jobber ofte konsentrert med enkelte gjenstandstyper i perioder i form av prosjekter. Ett eksempel på dette er Norsk Teknisk Museum som gjennom et prosjekt finansiert av Sparebankstiftelsen har funnet løsninger for å håndtere store mengder digitaliserte fotografier fra Nasjonalbiblioteket. Prosjektet har tatt i bruk kunstig intelligens, automatisering og skriftgjenkjenning og har resultert i en stor økning i antall nyregistreringer og publiserte fotografier på DigitaltMuseum.

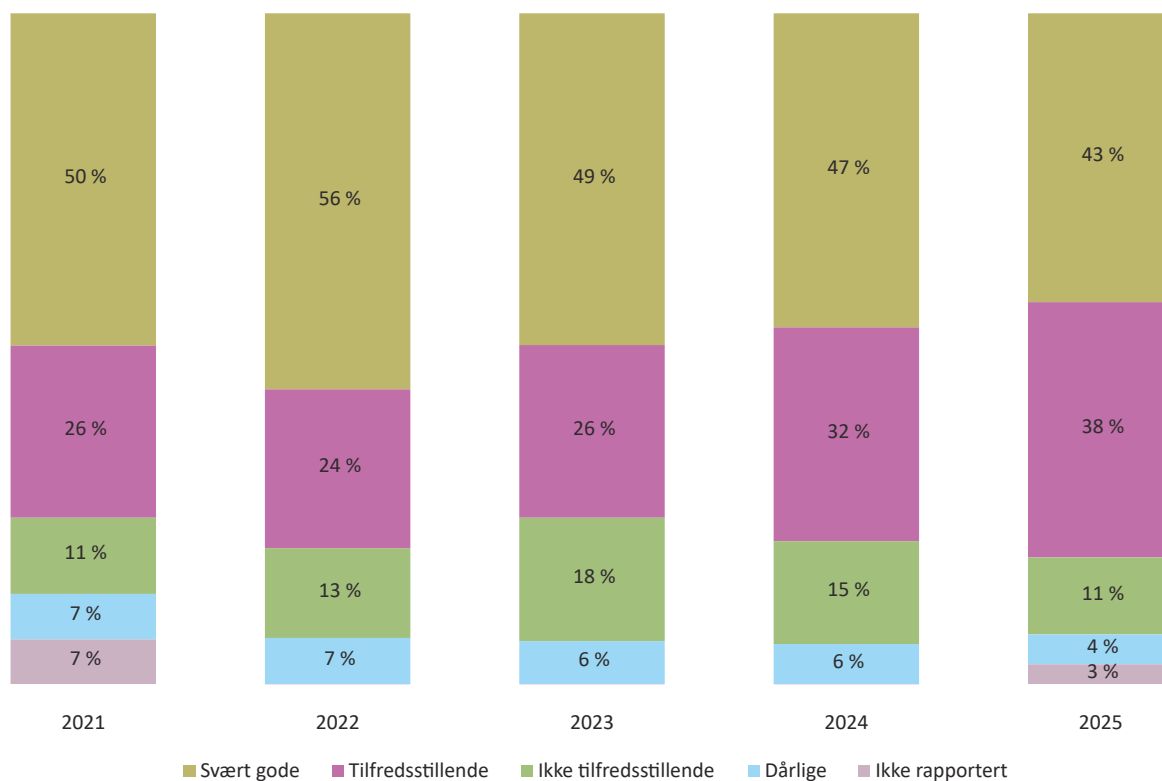
Dokumentasjon av immateriell kulturarv

Museene rapporterer at de jobber aktivt og strategisk med alt fra 1 til 67 ulike navngitte immaterielle praksiser/tradisjoner/ferdigheter per museum. Til sammen rapporteres det om arbeid med 495 navngitte praksiser, men det er stor grad av overlappende rapportering på tvers av museene. For 70 prosent av alle praksisene museene jobber med, består arbeidet også av strategisk og langsiktig arbeid med dokumentasjon. For 33 prosent av alle immaterielle praksiser museene jobber med, er dokumentasjonen tilgjengeliggjort på nett.

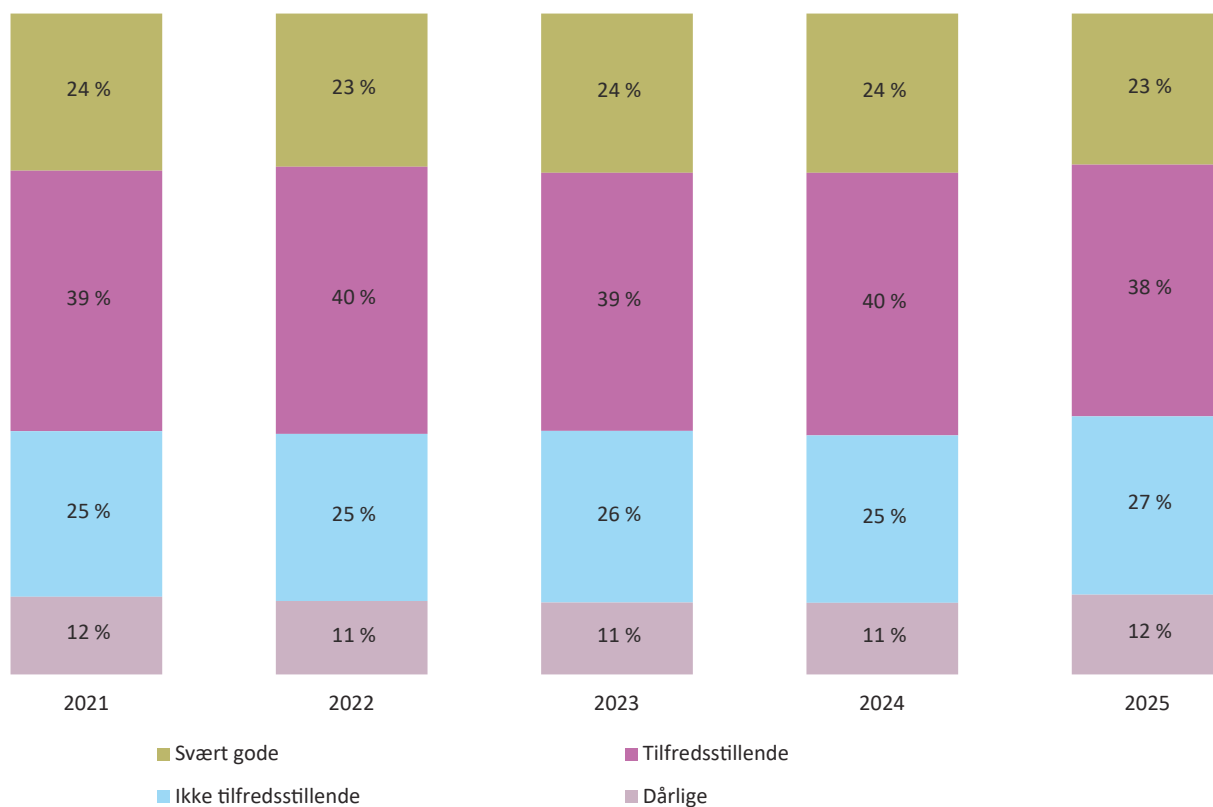
Bevaring

Oppbevaringsforhold for samlingsobjekter

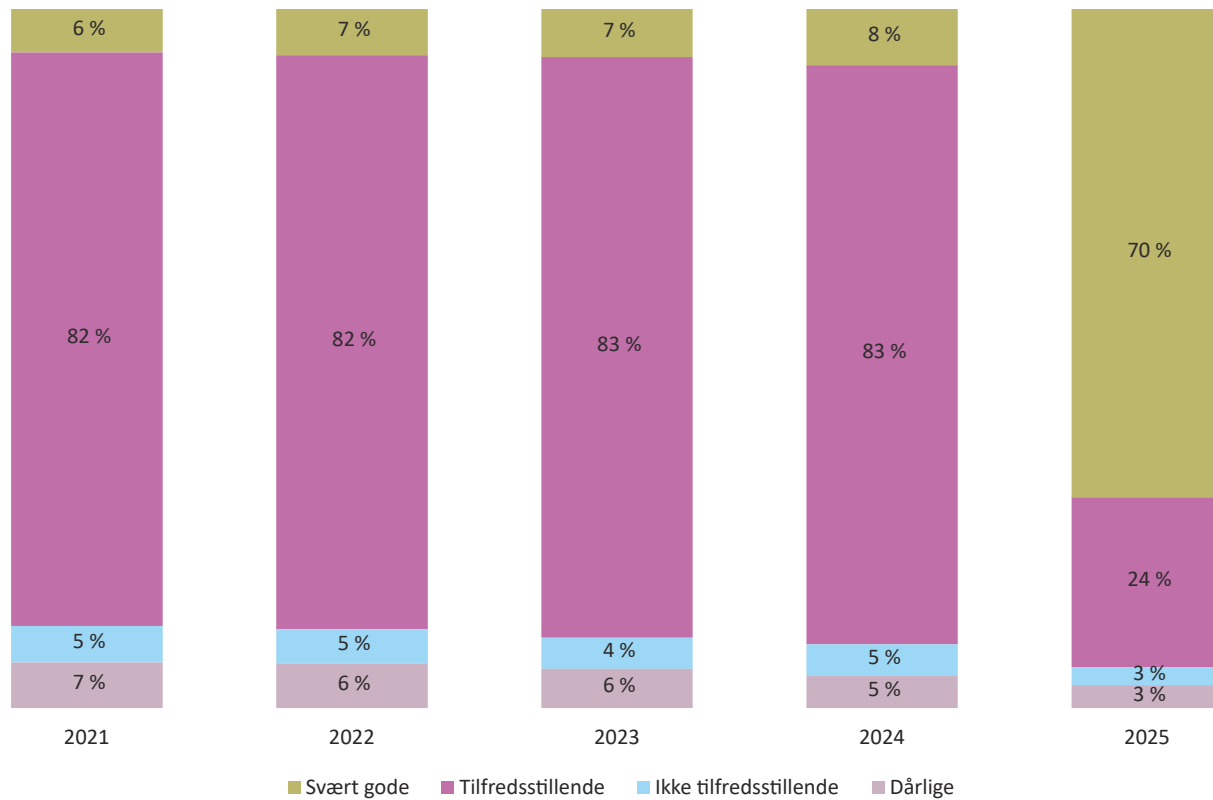
Museene rapporterer på oppbevaringsforhold for fotografier, gjenstander og farkoster. Rapporteringen er basert på museenes egne vurderinger av forholdene, fordelt på kategoriene *svært gode*, *tilfredsstillende*, *ikke tilfredsstillende* og *dårlige forhold*. Vurderingene ses i sammenheng med samlingstype og prioritering av samlinger, det vil si at lavere prioriterte deler av samlingen ikke krever like gode oppbevaringsforhold som høyere prioriterte deler. Kulturdirektoratet omtaler i det følgende svært gode og tilfredsstillende forhold som *akseptable*, mens ikke tilfredsstillende og dårlige forhold, hvor bygningene står i fare for å forvitte, omtales som *ikke akseptable*.

➤ **Figur 7** Oppbevaringsforhold for fotografier og digitalt fødte objekter

» **Figur 8** Oppbevaringsforhold for kulturhistoriske gjenstander

» **Figur 9** Oppbevaringsforhold for kunsthistoriske gjenstander

Som figur 7 og 8 viser, har oppbevaringsforholdene for fotografier og digitalt fødte objekter endret seg lite de siste årene, og det samme gjelder for kulturhistoriske gjenstander. I overkant av 8 millioner fotografier og digitalt fødte objekter, det vil si 16 prosent, er oppbevart under ikke akseptable forhold. For de kulturhistoriske gjenstandene er 39 prosent oppbevart under ikke akseptable forhold, noe som utgjør rundt 1,25 millioner gjenstander.

Fra 2024 til 2025 har andelen kunsthistoriske gjenstander som er oppbevart under svært gode forhold, økt fra 8 til 70 prosent, som vist i figur 9. Dette utslaget kommer av at store deler av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og designs kunsthistoriske samlinger har fått oppdaterte oppbevaringsforhold. Museet står for 65 prosent av den totale kunsthistoriske gjenstandssamlingen.

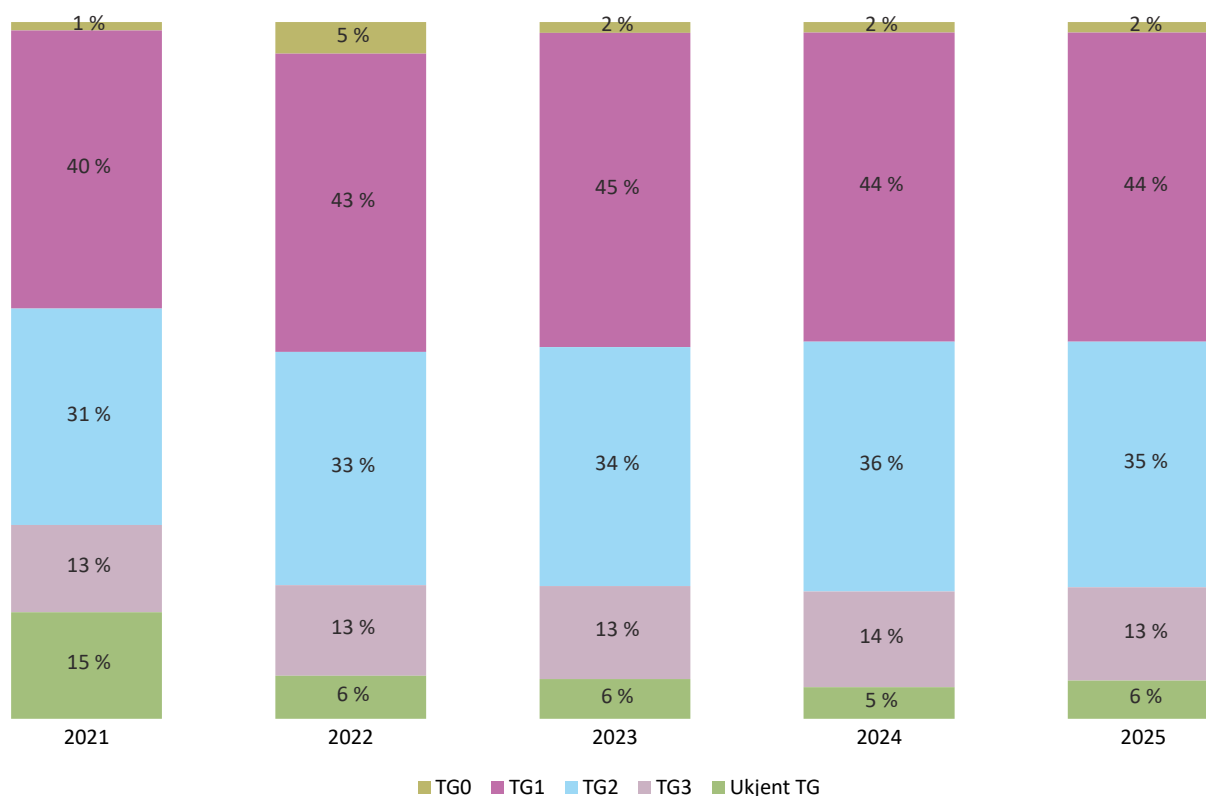
Forverring av oppbevaringsforhold skyldes ofte at museene har gjort ny og bedre kartlegging og oppdaget endringer i magasinforholdene. Flere rapporterer om endringer det siste året som følge av forverret innelima som har ført til muggdannelser, trolig på grunn av varmt og fuktig vær. Andre rapporterer om funn av asbest og lekkasjer som har ført til at gjenstander må flyttes.

Museene rapporterer om tiltak for å utbedre eksisterende forhold, som klimakontroll, skallsikring og mugg- og asbestsanering. Mange museer melder også om flytting til nye magasinlokaler, som følge av akutte tiltak eller som del av planlagte prosesser – noe som ofte har positiv innvirkning på oppbevaringsforholdene for gjenstandene.

Tilstandsgrad på bygningssamlingene

Museene bes om å vurdere bygningene sine ved hjelp av fire tilstandsgrader: TG 0, TG 1, TG 2 og TG 3. For lagrede, demonterte bygninger blir tilstanden registrert som ukjent.

Bygninger med TG 0 og TG 1 holder vedlikeholds nivå. Vedlikeholdsarbeidet er forutsigbart og mulig å planlegge, og ressurser til arbeidet kan ligge innenfor normalt driftsbudsjett. TG 2 og TG 3 tilsier større eller mindre restaureringsbehov. Restaurering innebærer store kostnader i kortere perioder, før samlingene kan forvaltes videre med et mer forutsigbart og jevnt vedlikehold. Figur 10 viser at under halvparten av bygningene holder vedlikeholds nivå, mens omtrent halvparten av bygningene har behov for restaurering.

» **Figur 10** Tilstandsgrad for kulturhistoriske bygninger

I rapporteringen utdyper museene status og tiltak knyttet til arbeidet med de kulturhistoriske bygningene. Utfordringer som nevnes, er blant annet manglende ressurser til å hente inn etterslep og forfall. Det rapporteres om drifts- og forvaltningsoppgaver som stadig øker i omfang, og som fører til nedprioritering av systematisk og forebyggende bygningsvern. Mangel på kompetanse internt i museene fører til behov for ekstern bistand til istandsetting av de dårligste bygningene.

Et stort problemområde for mange museer er giftstoffer i samlingene. Dette gjelder i hovedsak kulturhistoriske bygninger, men også gjenstander i alle størrelser. Giftstoffer er en utfordring når det gjelder HMS for ansatte og besøkende, men kan også påvirke det ytre naturmiljøet. I 2025 har flere museer deltatt i et prosjekt med mål om å dokumentere omfanget av giftstoffer som er brukt på eldre hus og gjenstander i samlingene. Resultatet av dette er at noen museer har opparbeidet seg høy kompetanse på håndtering av giftstoffer, har gått til innkjøp av relevant verneutstyr og jobber for å dele denne kompetansen med andre museer og relevante aktører.

Kunnskapsproduksjon

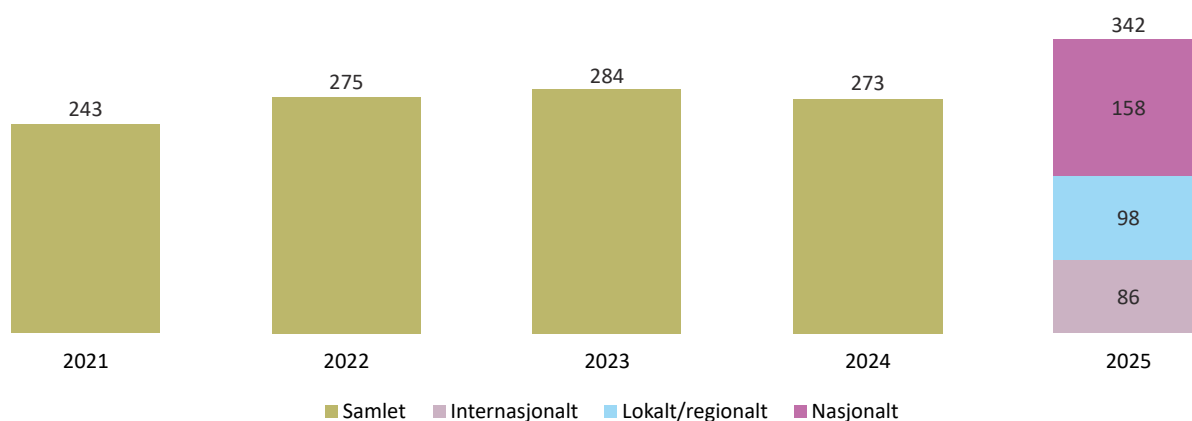
Solid kunnskapsproduksjon er et av de museumspolitiske målene som museene jobber mot. I museumsmeldingen forventes det at museene tar en tydelig rolle som kunnskapsinstitusjoner. Solid kunnskapsproduksjon ses som en viktig forutsetning for å utvikle relevante formidlingstilbud. Museenes kunnskapsproduksjon gjør også virksomhetene attraktive som prosjektpartnere og arbeidsgivere.

Museenes kunnskapsproduksjon er svært variert og bærer preg av en mangfoldig museumssektor. Økonomiske rammevilkår, tilgang på kompetanse og andre forutsetninger fordrer at museene tilpasser tiltakene til sin organisasjon. Eksempler på initiativer for å øke kunnskapsproduksjonen er kursing av ansatte i vitenskapelig skriving, avsatt tid til forskningsaktiviteter og deltakelse i nettverk og prosjekter.

Flere museer rapporterer at de har gjort grep for å organisere ansatte i team som jobber med utstillingsproduksjon, fornying av utstillinger eller annen kunnskapsproduksjon på tvers av avdelinger og lokasjoner. Enkelte museer har også testet ut kunstig intelligens i utviklingen av flerspråklige audioguides basert på utstillingstekster.

Prosjekter og samarbeid

I statistikken blir museene bedt om å rapportere på deltakelse i formaliserte FoU-samarbeid. Figur 11 viser at deltakelsen i forsknings- og utviklingsprosjekter har økt det siste året. 2025 er første året museene bes om å oppgi hvorvidt prosjektene hovedsakelig er lokale/regionale, nasjonale eller internasjonale. FoU-prosjektene bidrar til kompetanseutvikling samt nettverksbygging mot UH-sektoren, museer og andre samarbeidspartnere. Museene tar ulike roller i større internasjonale samarbeidsprosjekter, tilpasset egen kapasitet og faglig spisskompetanse.

➤ **Figur 11** Totalt antall deltakelser i forsknings- og utviklingsprosjekter

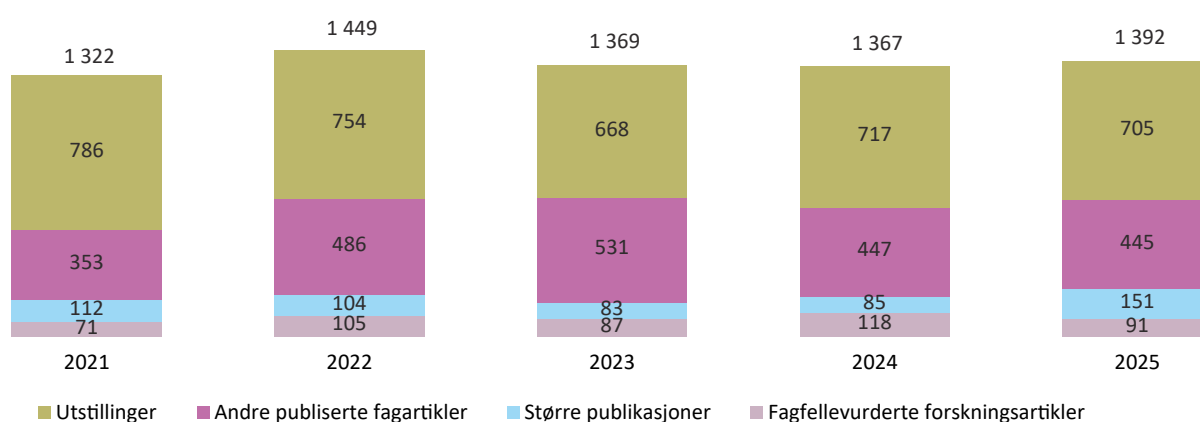
Målrapporteringen vitner både om strategiske valg av samarbeid, der museene aktivt initierer prosjekter knyttet til sitt fagområde, og om løpende samarbeid i etablerte strukturer. På Vestlandet er det eksempler på både prosjektbasert samarbeid og varige strukturer for faglig samarbeid på tvers av museer, blant annet gjennom at prosjektet *Forskningsinfrastruktur for musea i Vestland* er videreført som et varig samarbeid.

Museene samarbeider i tillegg tett med UH-sektoren. Mange museer er læringsarenaer eller samarbeidspartnere i utdanningstilbud, for eksempel innenfor kunsthåndverk, bygningsvern og annet tradisjonshåndverk. De inngår i formelle samarbeid hvor museene eksempelvis bidrar med

sensuroppdrag, er deltakende i lærerkurs, bistår med faglig veiledning for studenter, gjennomfører forelesninger og legger til rette for praktikantstillinger for doktorgradsstudenter. Til sammen ble 37 studentoppgaver og avhandlinger avlagt i tilknytning til museene i 2025, blant annet 3 doktoravhandlinger, 10 masteroppgaver og 4 bacheloroppgaver.

Kunnskapsprodukter og forskningsresultater

I 2025 ble rapporteringen på kunnskapsprodukter utvidet betydelig. Frem til 2024 rapporterte museene i Det nasjonale museumsnettverket om tre typer publikasjoner: *publiserte forskningsartikler med fagfelleevaluering*, som er artikler som har vært gjennom en vitenskapelig kvalitets-sikringsprosess, *større publikasjoner* som årbøker, antologier eller større utstillingskataloger, og *andre publiserte fagartikler*. I tillegg har det i flere år blitt rapportert om antallet nyproduserte utstillinger og vandreutstillinger, som ofte er resultat av forskningsprosjekter og andre kunnskaps-generende praksiser i museene. Disse fire gruppene av kunnskapsprodukter er fremstilt i figur 12.

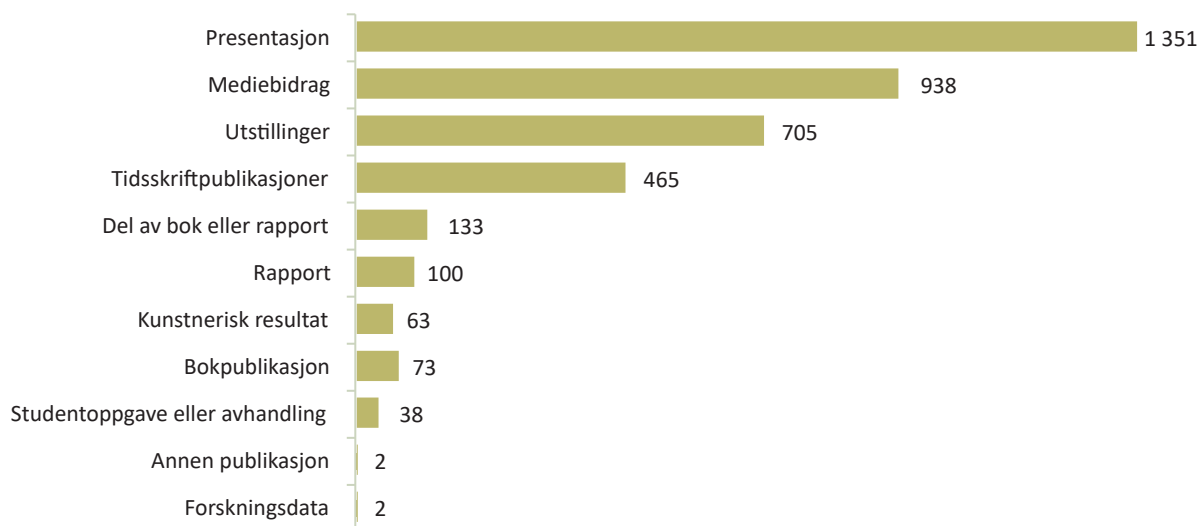

» **Figur 12** Antall kunnskapsprodukter, sammenligning med tidligere års rapportering

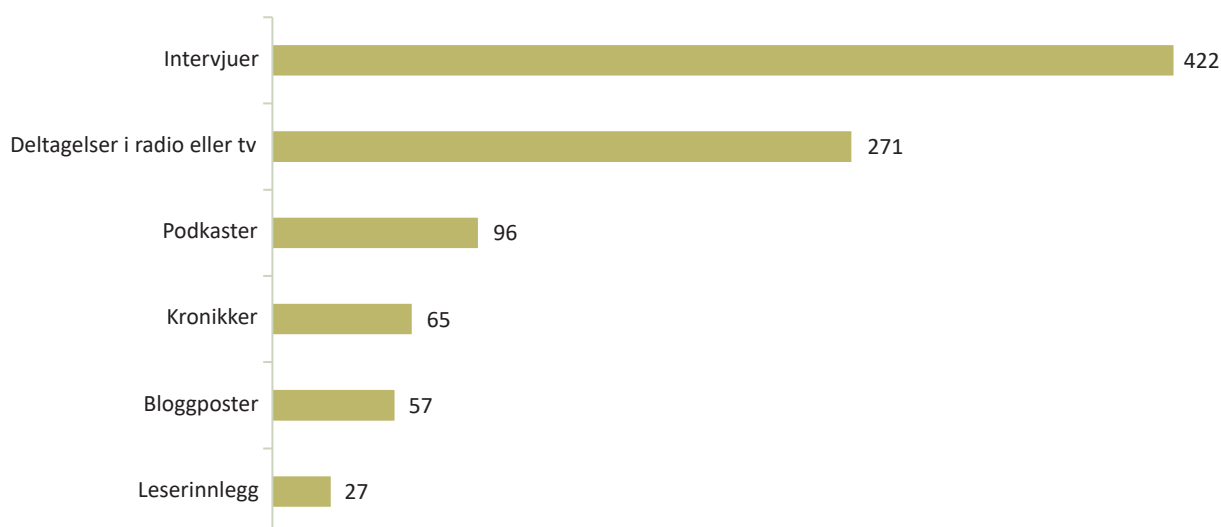
Figur 12 viser at museene publiserte 91 fagfellevurderte artikler i 2025. Det er naturlig at antallet varierer noe fra år til år, da det ofte er snakk om langvarige skrive- og kvalitetssikringsprosesser. Det er også vanlig med svingninger i antallet større publikasjoner fra år til år, men 2025 var et toppår for antall større publikasjoner.

Fra 2025 inkluderer rapporteringen på kunnskapsprodukter rapportering innenfor alle kategorier av forskningsresultater som er definert i Nasjonalt vitenarkiv (NVA). NVA er en felles nasjonal løsning som samler publikasjoner og andre forskningsresultater og gjør dem åpent tilgjengelig. Enkelte museer rapporterer at deltakelse i NVA også gjør forskningen mer etterprøvbart.

Hvis man forholder seg til kategoriene fra tidligere års rapportering, rapporterer museene i 2025 om til sammen 1 392 publikasjoner og utstillinger, jf. figur 12, i motsetning til totalt 3 870 forskningsresultater i årets utvidede rapportering, som vist i figur 13. Årets tallgrunnlag vitner om en bredere kunnskapsproduksjon i museene enn det som har blitt fanget opp av tidligere rapportering.

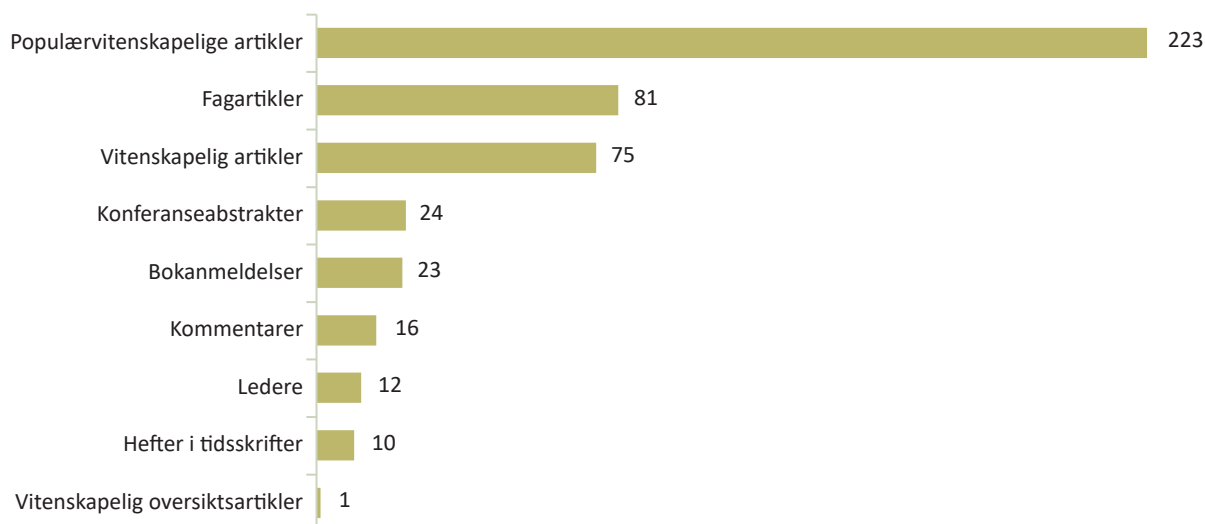

» **Figur 13** Antall kunnskapsprodukter totalt for 2025, basert på Nasjonalt vitenarkivs kategorisering av forskningsresultater

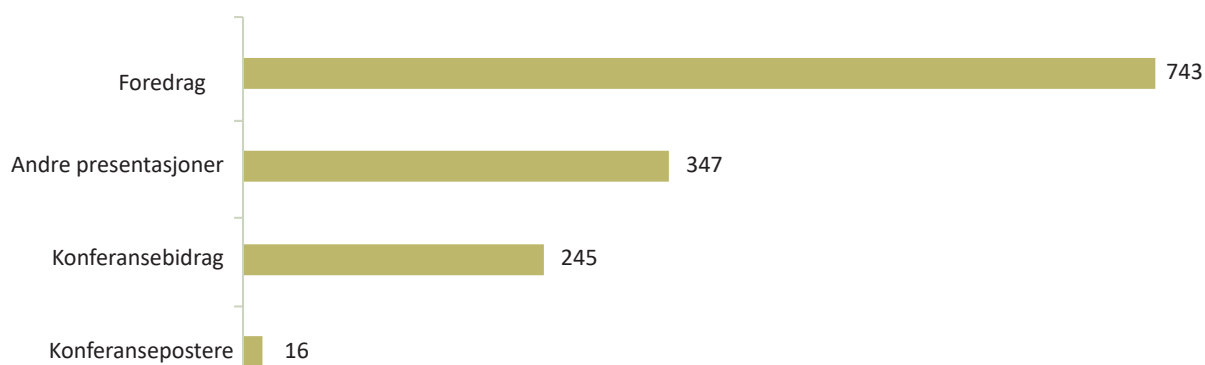
» **Figur 14** Antall kunnskapsprodukter rapportert inn under kategorien mediebidrag, basert på Nasjonalt vitenarkivs kategorisering av forskningsresultater

Museenes tilstedeværelse i mediene tar ulike former. Av de 938 rapporterte mediebidragene var 422, eller litt under halvparten, intervjuer. Det var 271 deltakelser i radio eller TV, og totalt 245 bidrag i de resterende kategoriene podkaster, kronikker, bloggposter og leserinnlegg.

» **Figur 15** Antall kunnskapsprodukter rapportert inn under kategorien tidsskriftpublikasjoner, basert på Nasjonalt vitenarkivs kategorisering av forskningsresultater

Museenes publisering i tidsskrifter omfatter flere ulike kategorier. Det er en klar overvekt av populærvitenskapelige artikler, som utgjør 223 av bidragene. Fagartikler og vitenskapelige artikler utgjør også en betydelig del av publiseringen.

» **Figur 16** Antall kunnskapsprodukter rapportert inn under kategorien presentasjoner, basert på Nasjonalt vitenarkivs kategorisering av forskningsresultater

Formidling gjennom presentasjoner er tydelig konsentrert om foredrag. Av totalt 1351 rapporterte presentasjoner utgjør foredrag 743, mer enn dobbelt så mange som kategorien andre presentasjoner. Konferansebidrag utgjør en mindre, men fortsatt betydelig andel.

Immateriell kulturarv

Museenes arbeid med immateriell kulturarv er en naturlig del av alle de museumsfaglige områdene, inkludert arbeidet med kunnskapsproduksjon. Dokumentasjon av handlingsbåren kunnskap, tradisjoner og minner bidrar til museenes bredere kunnskapsutvikling og kildegrunnlag. Det er 57 av 61 museer som har rapportert at de arbeidet med immateriell kulturarv i 2025, hvorav 61 prosent oppgir å ha planer og strategier for arbeidet.

» **Tabell 16** Andel museer som jobber med ulike temaer innenfor immateriell kulturarv

	2024	2025
Kunnskap om naturen og universet	48 %	44 %
Mattradisjoner	51 %	57 %
Sosiale skikker, ritualer og festivaler	59 %	59 %
Muntlige tradisjoner og uttrykk	59 %	57 %
Tradisjonelt håndverk	85 %	84 %
Utøvende kunst	43 %	41 %
Språk	-	23 %

Som det kommer frem av tabell 16, er tradisjonelt håndverk det området flest museer jobber med. Dokumentasjon av tradisjonelle håndverksteknikker fremheves av mange som en viktig kilde for kunnskapsbasert vedlikehold, restaurering eller historiske rekonstruksjoner av både bygninger og andre gjenstandstyper. Dokumentasjon av handlingsbåren kunnskap og tradisjoner bidrar til et bredere kunnskapsgrunnlag for forvaltning og fungerer som kildegrunnlag i gjenstands- og bygningssamlinger. Kunnskap og dokumentasjon bidrar til å styrke lokalsamfunnenes eierskap til egen kulturarv.

Flere museer etablerer sentre for å samle kompetanse innenfor tradisjonshåndverk og annen immateriell kulturarv. Dette skaper fagmiljøer som tilbyr kurs, rådgivning og undervisningsopplegg. Det arbeides også systematisk med immateriell kultur knyttet til tekniske kulturminner, som tradisjoner knyttet til vannkraft, sagbruk, mølledrift og jernbane.

Museene er læringsarenaer og opptatt av å arbeide for at flere tradisjonsbærende aktører skal få arbeidsplasser på deres arenaer, noe som bidrar til levende museumsopplevelser for publikum og sikrer videreføring av handlingsbåren kunnskap.

» **Infografikk 5** Antall personer som fullførte praksis eller deler av et formelt utdanningsløp ved museene i 2025

Museene bidrar til formelle utdanningsløp gjennom samarbeid med utdanningsinstitusjoner om håndverksutdanninger, blant annet innenfor tradisjonell byggeskikk og materialkunnskap. Flere museer er aktive læringsarenaer og gir opplæring gjennom praktisk arbeid, eksempelvis i samarbeid med bachelorstudiet i tradisjonelt bygghåndverk ved NTNU.

Det rapporteres også om FoU-prosjekter som setter søkelys på immateriell kulturarv. Ett eksempel er fra Østfoldmuseene, som gjennom prosjektet *FoodStories* undersøker museets samlinger og kulinarisk arv som ressurs. Dette har bidratt til ny teoretisk og praktisk kunnskap om håndbåren kunnskap, som igjen er en del av kunnskapsgrunnlaget for utviklingen av en ny utstilling.

Museenes arbeid med immateriell kulturarv omfatter også dokumentasjon og synliggjøring av håndverkstradisjoner fra nasjonale minoriteter. Et eksempel på dette er registrering av tradisjonsbærere innenfor tradisjonelle håndverksteknikker i samarbeid med Taternes landsforening, der målet er å føre kunnskapen videre til nye generasjoner. Slikt dokumentasjonsarbeid bidrar også til nye utstillinger og formidling gjennom foredrag. Det er også eksempler på dokumentasjon og formidling av historie og praksis til andre nasjonale minoriteter som kvener og norske jøder.

Flere museer samarbeider med samiske museer om dokumentasjon av samisk historie og samiske håndverkstradisjoner. Museum Nord har som en del av Horisont Europa-prosjektet *CULTURALITY* dokumentert duodji gjennom intervjuer. Nordnorsk Kunstmuseum er opptatt av å styrke samisk og kvensk språk og oversetter alle utstillingstekster til nordsamisk eller lulesamisk. Kvensk er synliggjort på museets nettside og gjennom en egen utstilling.

Et sentralt element i museenes arbeid er dokumentasjon og kunnskapsoverføring til samtiden. Ett eksempel på det er intervjuene som Svalbard Museum har gjennomført med gruvearbeidere i forbindelse med avslutningen av norsk kullgruve drift på Svalbard.

Publikumstilbud

Museumsmeldingen slår fast at museene skal drive med relevant formidling. Formidlingsarbeidet må derfor være basert på samspill og aktiv dialog med brukerne og samfunnet om aktuelle temaer og gjennom aktuelle formidlingsformer.

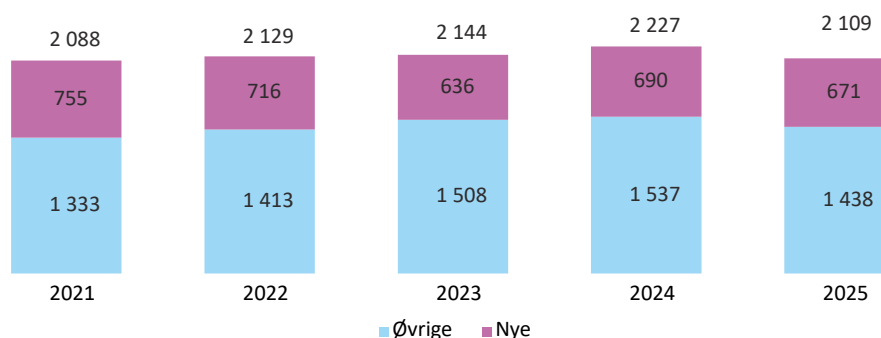
Barn og unge er en prioritert målgruppe i museumssektoren. Det er klare forventninger om at formidlingsmetoder skal utvikles i dialog med barn og unge, og at institusjonene skal ha tilbud tilpasset ulike aldersgrupper.

Omfang

Museene tilbyr et bredt spekter av formidlingsaktiviteter – fra fysiske utstillinger og arrangementer til digitale tilbud og opplæring i tradisjonelle håndverksfag. Omfanget av tilbudet gjenspeiler museenes rolle som kunnskapsinstitusjoner og møteplasser og viser bredden i hvordan museene arbeider for å gjøre kulturarv og kunnskap tilgjengelig for ulike publikumsgrupper.

Utstillinger

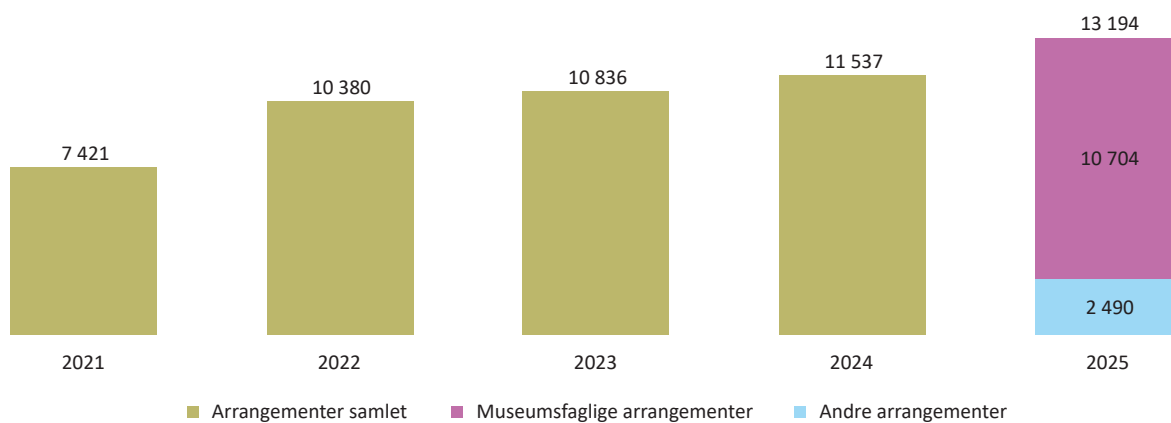
Utstillingene er et formidlingsmedium og kan i tillegg være resultatet av forskningsprosjekter og kunnskapsgenererende praksiser. I museumsstatistikken rapporterer museene på antallet utstillinger og hvor mange av dem som var nye av året. Figur 17 viser at antallet utstillinger har vært jevnt de siste fem årene, med en liten nedgang fra 2024 til 2025.

» **Figur 17** Utstillinger ved museenes besøksarenaer

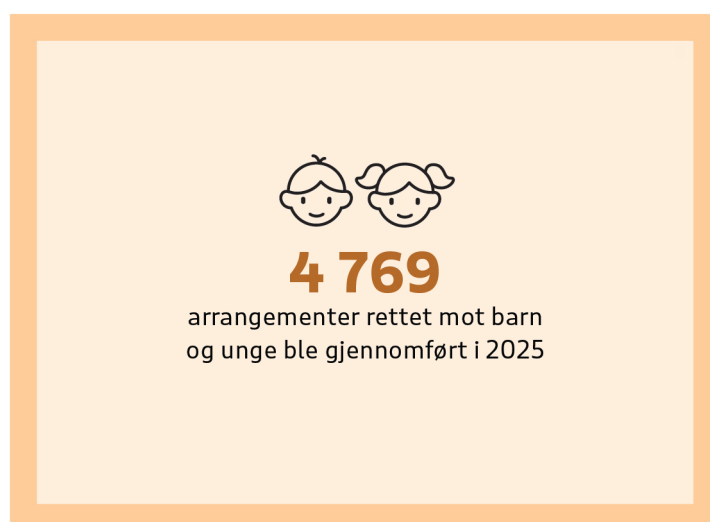
Fysiske arrangementer

Museene tilbyr et bredt spekter av åpne, publikumsrettede arrangementer på sine fysiske arenaer, slik som store og ressurskrevende aktivitetsdager og festivaler der museene er medarrangør eller vertskap for eksterne arrangører. Historiske vandreteater, åpne omvisninger og foredrag er også vanlig å tilby. Det samme gjelder ulike typer kurs, som flere erfarer at det er økende interesse for. Nytt av året er at det rapporteres på om arrangementene hadde museumsfaglig innhold eller ikke, og hvor mange av disse som retter seg mot barn og unge.

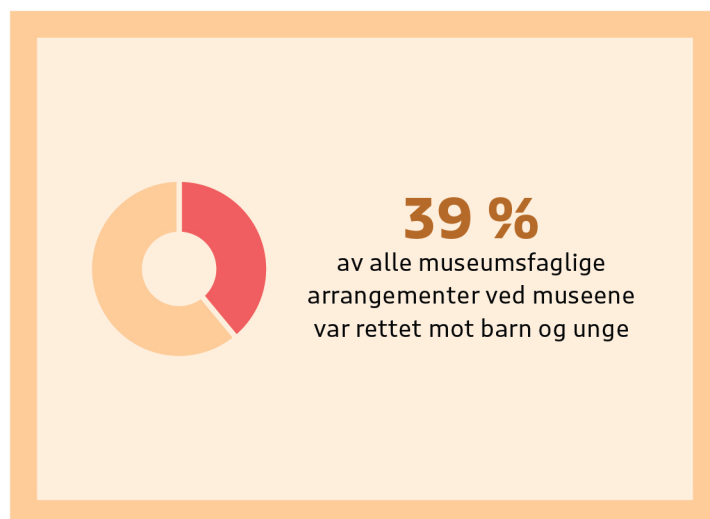

» **Figur 18** Fysiske arrangementer ved museenes besøksarenaer

Med 13 194 arrangementer var 2025 et toppår. Endringen i kategorisering av arrangementer kan likevel ha vært utslagsgivende for det høye resultatet.

» **Infografikk 6** Antall arrangementer rettet mot barn og unge som ble gjennomført i 2025

» Infografikk 7 Andelen museumsfaglige arrangementer ved museene som var rettet mot barn og unge

Videreføring av immateriell kulturarv

Videreføringen av immateriell kulturarv er en sentral del av museenes formidling og kunnskapsutvikling, og museene rapporterer blant annet om en rekke åpne kurs i tradisjonelle håndverks-teknikker og mattradisjoner. Overføring mellom generasjoner er et grunnleggende vern- og bevaringsprinsipp. Tradisjonskunnskap sitter ofte i hodet og hendene til den eldre generasjonen, og det er viktig at denne kunnskapen deles videre. Det rapporteres om flere eksempler der det legges til rette for at generasjoner møtes, og museer får blant annet hjelp av eldre frivillige som bidrar med formidling av lokale tradisjoner. Ett slikt eksempel er Norsk Bergverksmuseum som filmer og intervjuer gamle myntverksarbeidere mens de arbeider ved de gamle maskinene. Dette bidrar til å sikre kunnskapen og kulturarven for fremtiden.

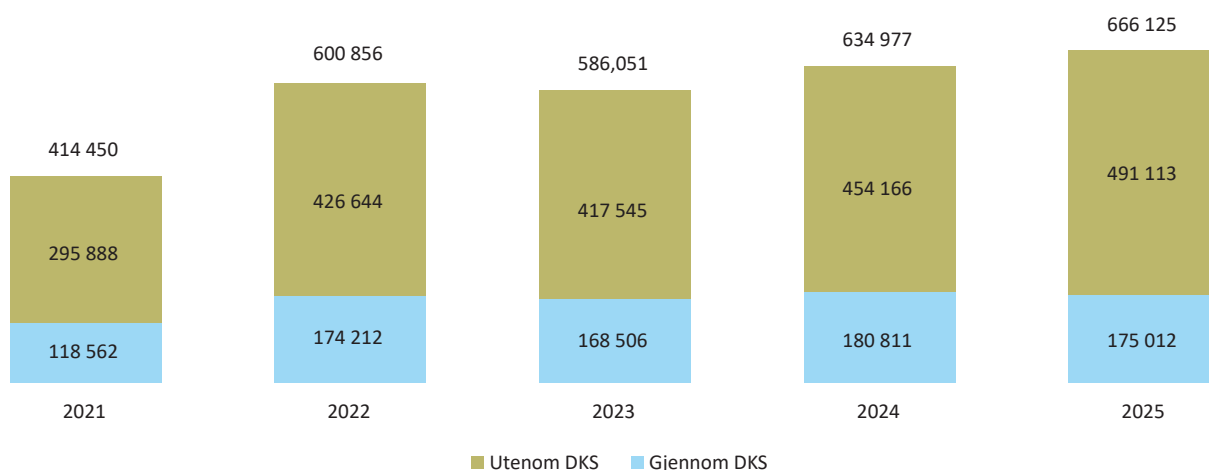

» Infografikk 8 Antall personer som deltok på et kortere opplæringsløp for videreføring av handlingsbåren kunnskap

Det rapporteres også om prosjekter der museene bidrar til å koble sammen unge som opplever utenforskap, og lokalsamfunnets behov for arbeidskraft og kunnskap. Noen museer kombinerer arbeidstreningen med formidling av immateriell kulturarv. Et eksempel på dette er Hardanger og Voss museum som i 2025 ferdigstilte prosjektet *Morgondagens felemakrar*, hvor fire ungdommer gjennom en femårsperiode bygde egne hardingfeler under ledelse av felemakerverkstedet ved Ole Bull Akademiet. Slike prosjekter kan også være med å ivareta små verneverdige håndverksfag og bidra til rekruttering.

Pedagogiske tilbud

Museene rapporterer om pedagogisk virksomhet rettet mot barn og unge. Her regnes undervisning og pedagogiske opplegg som er mer enn museets vanlige omvisninger. I 2025 rapporterte museene at 666 125 barn og unge deltok i undervisning i museene. Dette er en økning på om lag 30 000 fra 2024. Figur 19 viser at dette skyldes en økning i antallet elever som har deltatt i pedagogiske opplegg utenom Den kulturelle skolesekken (DKS). Det er andre året på rad med økning i deltakelser i pedagogiske opplegg.

» **Figur 19** Barn og unge som har deltatt i pedagogiske opplegg og DKS-opplegg

Digitale formidlingstilbud

Museene benytter seg av et spekter av digitale formater og kanaler. De publiserer artikler og annet kunnskapsmateriale, produserer videoer og podkaster og tilgjengeliggjør samlingsobjekter. Digital formidling inngår som en integrert del av og et supplement til museenes fysiske formidlingsarenaer, men eksisterer også som selvstendige nettbaserte formidlingstilbud.

Det er en økende bevissthet om kvalitet, målgrupper, universell utforming og analyse, og stadig flere utvikler egne digitale strategier. Norsk Folkemuseum har blant annet fokusert strategisk og målrettet på utvikling av museumsfaglig innhold i kortformatvideoer på sosiale medier, og har jobbet konkret med bruk av engelsk teksting og påvirkere i videoer for å styrke formidlingen og nå nye målgrupper som turister og ungdom. Sosiale medier nevnes som en viktig kilde for dialog med publikum, som museene også kan bruke i videre utvikling av nye tilbud eller for å spisse eksisterende tilbud både digitalt og på besøksarenaer.

For museene som deler faglig innhold på sosiale medier, er det en del variasjon i både innhold og respons. Flere museer opplever at det er spesielt god rekkevidde på videoer som viser konkret arbeid med håndverk. Mange jobber målrettet for å synliggjøre det ofte usynlige arbeidet som skjer på et museum. Dette kan eksempelvis være knyttet til samlingsforvaltning, vedlikeholdsarbeid på kulturhistoriske bygninger, arbeid med utvikling av nye utstillinger eller kunstnerintervjuer i forkant av utstillinger.

Om lag to tredjedeler av Det nasjonale museumsnettverket er eiere i KulturIT. En stor del av museenes digitale aktivitet er derfor knyttet opp mot KulturITs mange digitale løsninger. Museene jobber i stor grad med tilgjengeliggjøring av og formidling om samlingene på DigitaltMuseum. Andre plattformer som DigitaltMuseum Skole og KulturPunkt er nyere flater for formidling som museer rapporterer at de har tatt i bruk i 2025. KulturPunkt nevnes som spesielt viktig for å utvikle flerspråklige tilbud for besøkende til arenaer som er stengt for publikum.

Enkelte museer rapporterer at det er viktig å ha et kritisk blick på fagstoff som publiseres på nett. Et argument for redusert deling av fagstoff på sosiale medier som trekkes frem, er at museet mister kontrollen over bruken av innholdet etter publisering. Som kunnskapsinstitusjoner skal museene være troverdige og uavhengige, og i en tid med økende grad av høsting av data, videoer og lignende i KI-generert innhold kan gjenbruk av formidlingsprodukter i verste fall bidra til å svekke museenes integritet.

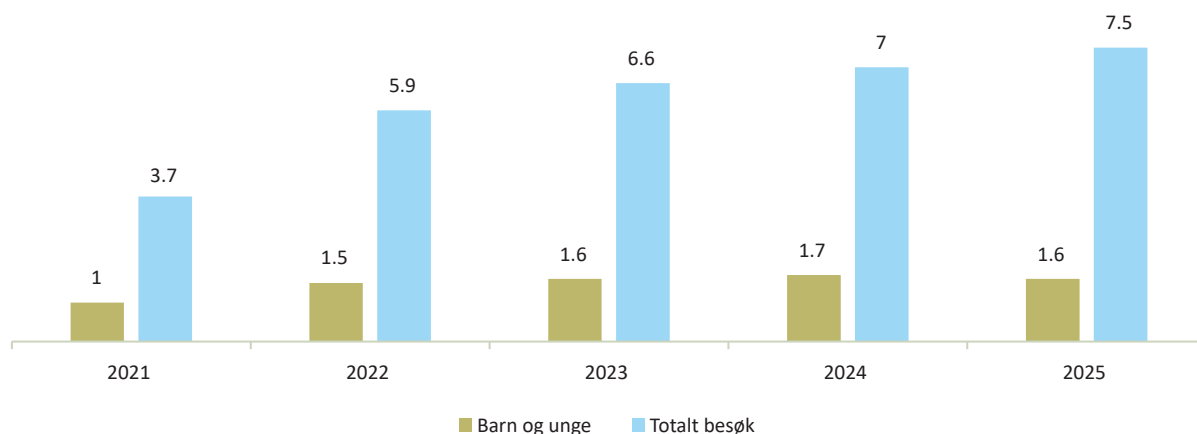
Deltakelse

Museene rapporterer antall besøk, altså hvor mange personer som fysisk oppsøker museene for å benytte seg av deres utstillinger og formidlingstjenester.

» **Tabell 17** Besøksarenaer med mer enn 100 000 besøkende

Besøksarena	Museum	Besøkstall 2025
Nasjonalmuseet	Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	689 592
Norsk Folkemuseum	Norsk Folkemuseum	379 665
Henie Onstad Skulpturpark	Henie Onstad Kunstsenter	300 000
KODE Kunstmuseer	KODE Kunstmuseer og komponisthjem	245 610
Norsk Teknisk Museum	Norsk Teknisk Museum	231 880
Kunstsilø	Kunstsilø	207 456
Maihaugen	Lillehammer museum	150 756
Blaafarveværket	Blaafarveværket	150 222
Lofotr Vikingmuseum	Museum Nord	135 765
Norsk Maritimt Museum	Norsk Folkemuseum	103 408

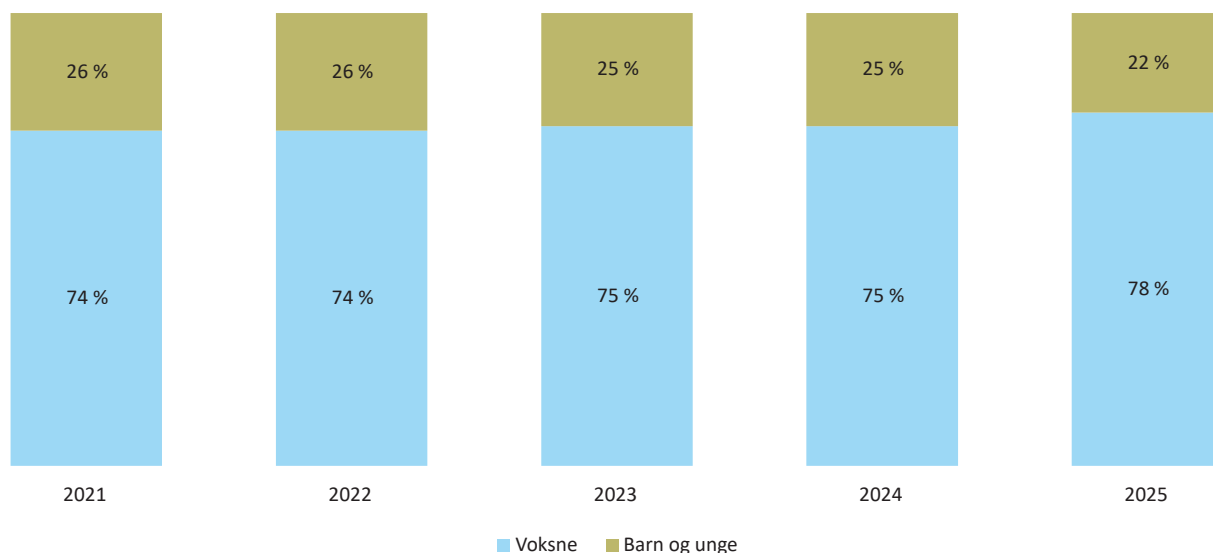
Ti besøksarenaer hadde mer enn 100 000 besøkende i 2025. Til sammen står disse ti besøksarenaene for om lag 35 prosent av det totale besøket ved museene i Det nasjonale museumsnettverket.

» **Figur 20** Totalt antall fysiske besøk og antall barn og unge som besøkte museene (i hele millioner)

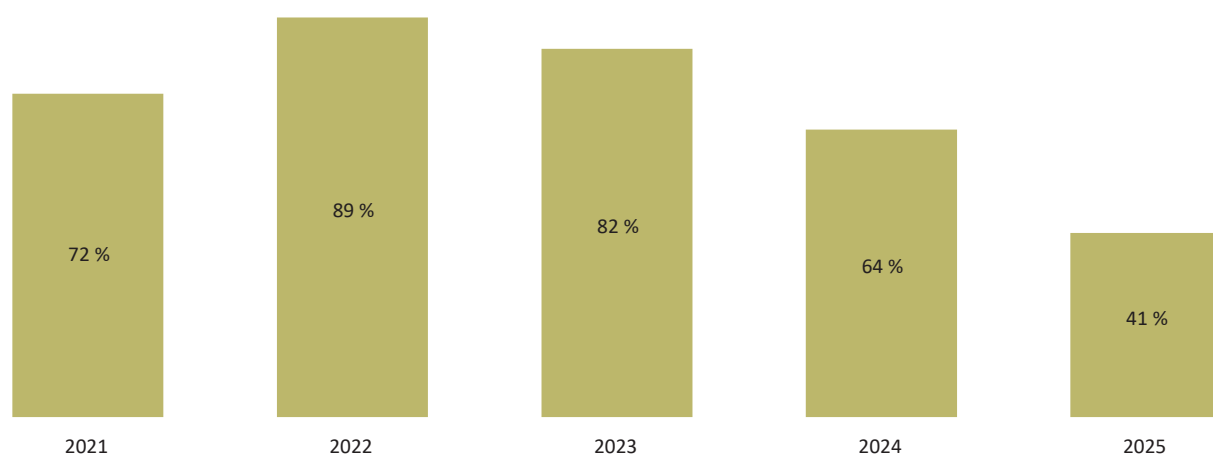
Det samlede besøkstallet for museene i Det nasjonale museumsnettverket var 7 495 256. Dette er en økning på rundt 516 000, eller rundt 7 prosent, fra 2024 til 2025, og det høyeste besøkstallet de siste ti årene. Økningen kan delvis forklares med innlemmingen av en ny besøksarena ved Henie Onstad Kunstsenter, som hadde 300 000 besøkende i 2025.

I 2025 ble det rapportert at 1 634 301 barn og unge besøkte museene i Det nasjonale museumsnettverket. Dette tilsvarer en nedgang på 5 prosent fra året før. Barn og unge utgjorde 22 prosent av det totale besøket i museene i 2025. Dette er den laveste prosentandelen besøk fra barn og unge i en tiårsperiode.

» **Figur 21** Prosentvis fordeling mellom besøk fra barn og unge og fra voksne

Figur 22 viser at en stadig synkende andel av museene har hatt positiv besøksutvikling. Flere museer kommenterer at ved enkelte arenaer er det ikke mulig å øke besøkstallet ytterligere, og at det er nødvendig med en økt bevissthet rundt tåleevnen til ulike arenaer.

» **Figur 22** Andel museer med positiv besøksutvikling, sammenlagt for alle besøksarenaer

Museene rapporterer om ulike årsaker til både økning og nedgang i besøkstallene. Økning skyldes i stor grad nye utstillinger som treffer bredt, et rikt og mangfoldig arrangementsprogram og ulike

jubileumsmarkeringer som trekker mange besøkende. I tillegg er det flere som rapporterer om mer tydelig markedsføring rettet mot særskilte målgrupper.

Nedgang i besøkstall skyldes i noen tilfeller endring i antall arenaer. Andre rapporterer om periodevis stenging på grunn av vedlikehold eller montering av ny utstilling, eller reduserte åpningstider grunnet manglende ressurser. Endringer i antall cruiseanløp har også stor betydning for museenes besøkstall. I tillegg ser det ut som om været har betydning for besøkstallene, enten det oppleves for dårlig eller for godt for et museumsbesøk.

Museene som samfunnsaktører

Museene er en del av infrastrukturen for demokrati og bidrar til en sosialt bærekraftig samfunnsutvikling. I tilskuddsbrevene for 2025 blir museene oppfordret til å delta i det strategiske arbeidet for å fremme mangfold og likestilling, senke terskelen for deltakelse og holde brukerbetalingen nede.

» **Tabell 18** Andel museer som rapporterer om tiltak for å fremme mangfold og inkludering, sortert på type tiltak

	2024	2025
Innhold og program	84 %	92 %
Internt i virksomheten	80 %	89 %
Publikum, brukere og medlemmer	89 %	89 %
Samarbeidspartnere	79 %	82 %
Andre mangfoldstiltak	28 %	21 %

Mange museer tar en helt tydelig rolle i sine lokalsamfunn basert på behovene de registrerer hos befolkningen rundt seg. Særlig viktig er det å sikre tilgang for alle og invitere til bredere deltakelse og innsats slik at museet samlet sett representerer en større del av samfunnet.

Representativitet

Museene arbeider aktivt for å sikre at samlingene og formidlingen gjenspeiler et bredt og representativt bilde av samfunnet. Dette skjer både gjennom bevisst inntak av objekter og historier og gjennom formidlingstiltak rettet mot grupper som tidligere har vært underrepresentert.

Ett eksempel på dette er Valdresmusea, som samler inn minner etter den skeive handelspioneren Ingebjørg T. Robøle (1892–1986), med mål om å belyse variasjon og mangfold i kvinneliv i Valdres. Et annet er Nordmørsmusea, som har igangsatt et særlig arbeid med tater/romanifolket, som er en underrepresentert gruppe i samlingene. Nordmørsmusea jobber i tillegg med formidling rettet mot helsevesenet og etablerer samarbeid med voksenopplæringen.

Museenes samlinger skal være representative for ulike samfunnsområder, tidsperioder, geografiske områder og etniske grupperinger. Samlingene må derfor fornyes kontinuerlig, både for å fylle hull og for å dokumentere samfunnet slik det utvikler seg.

For å anslå en fornyelsesprosent i en periode kan man se på hvor mye tilveksten i en periode utgjør av samlingene totalt. Tabell 19 viser andel tilvekst fordelt på samlingstyper i løpet av de siste ti årene.

» **Tabell 19** Grad av fornying av ulike objekttyper i samlingene i 2025, basert på andel av samlingene som er resultat av siste ti års tilvekst

	Fornyingsprosent
Kunsthistoriske gjenstander	4 %
Kulturhistoriske bygninger	5 %
Vanngående farkoster	7 %
Kulturhistoriske gjenstander	8 %
Naturhistoriske gjenstander	19 %
Arkeologiske gjenstander	22 %
Fotografier	34 %

Det har vært størst grad av fornying i fotografisamlingene. Av gjenstandssamlingene er det de arkeologiske og de naturhistoriske som har hatt størst grad av fornying, og de kunsthistoriske som har hatt lavest.

Museenes rapportering vitner om at museene blir stadig mer bevisste på mangfold og representativitet, spesielt knyttet til ny innsamling. Som et eksempel rapporterer flere av kunstmuseene om retningslinjer for kjønnsbalanse ved nye innkjøp.

Selv om de kunsthistoriske gjenstandssamlingene har hatt lavest fornyingsgrad og ikke nødvendigvis får sikret kjønnsbalanse gjennom tilvekst, kan kjønnsbalanse i publikums opplevelse av kunstsamlingene også sikres gjennom valg av kunstnere som er representert i utstillinger.

» **Tabell 20** Antallet kunstnere som inngikk i utstillinger og i tilvekst til kunsthistoriske samlinger i 2025, fordelt på tre kjønnskategorier

	Menn	Kvinner	Annen kjønnsidentitet
I innkjøp og gaver til samlingene	221	144	16
I temporære utstillinger	960	754	53
I faste utstillinger	2 115	647	11

Urfolk og nasjonale minoriteter

Alle museer i Det nasjonale museumsnettverket har et ansvar i oppfølgingen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. I tillegg til dette har enkelte museer et særskilt ansvar for formidling av historien til nasjonale minoriteter og urfolk. Flere museer tar også et ansvar for språkmangfold ved å gjøre samiske og nasjonale minoritetsspråk synlige i sine utstillinger.

Museene kan vise til samarbeid med samiske museer for å øke kunnskapen om og formidlingen av samisk historie i sitt område. Det er også museer som gjør målrettede tiltak mot en eller flere nasjonale minoriteter. Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design har prioritert nettverksbygging med Norsk skogfinsk museum og Jødisk museum i Oslo for å få mer kunnskap og utvide sine perspektiver i formidlingen.

Museet Midt har samarbeidet med lokale historielag om prosjektet *Romani i Namdalen*. Gjennom arrangementer med utøvere med romanibakgrunn har deres historie blitt formidlet til lokalbefolkningen, og museet har tatt initiativ til et uformelt regionalt nettverk for romanikulturen med mål om å styrke den faglige kompetansen og drive erfaringsutveksling på tvers av institusjoner.

Barrierer for deltakelse

Det kan være mange ulike barrierer for publikum som ønsker å oppleve museene. Barrierene kan være knyttet til ulikhet i sosiokulturell kapital, økonomisk bakgrunn eller språk. Utformingen av museenes fysiske og digitale publikumstilbud kan også hindre deltakelse. Mange museer har samlet informasjon om graden av tilgjengelighet av formidling og fysiske rom på nettsidene sine slik at publikum er forberedt på hva de møter.

Fysiske barrierer

For å bedre publikums tilgang til museene arbeides det med å bedre den fysiske utformingen av både lokaler og utstillinger. I 2025 rapporterte flere museer om målrettet arbeid med å kartlegge og forbedre tilgjengeligheten for personer med funksjonsnedsettelse, i samarbeid med brukergrupper.

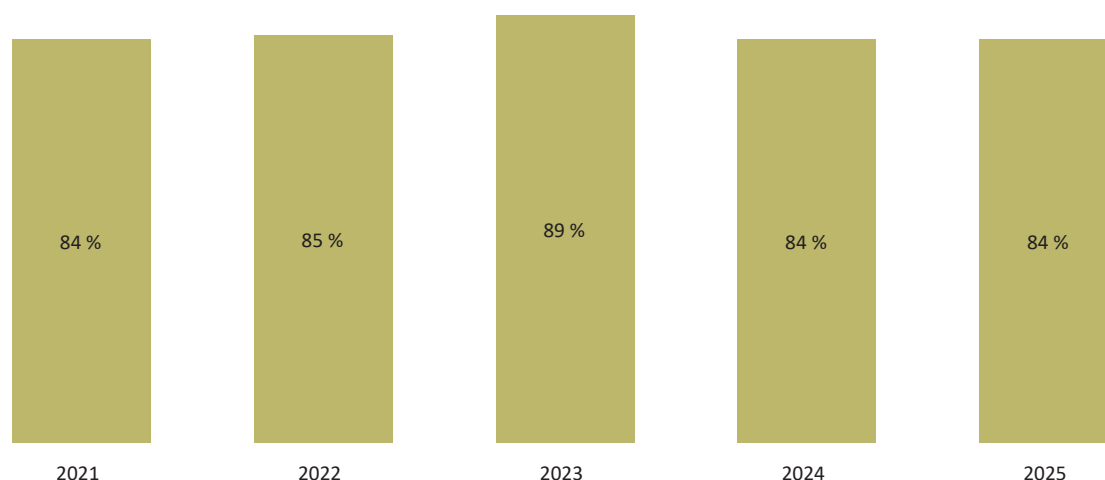
Tilrettelegging kan innebære store og kostbare investeringer, men kan også være små og målrettede justeringer av det fysiske rom, som arbeid med utformingen av tekst- og formidlings-elementer i utstillinger. Det er mange museer som jobber aktivt med skjæringspunktet mellom vern

av bygninger og tilgjengeliggjøring, og prøver å finne løsninger for å nå et bredt publikum samtidig som bygningenes verdi ivaretas.

Formidling

Flere museer har gjennomført tiltak for å legge til rette for formidling for besøkende med ulike funksjonsvariasjoner. Eksempelvis har Museumssenteret i Hordaland gjennomført kompetansehevende tiltak for ansatte om akustikk og tilrettelegging for hørselshemmede.

Mange har også jobbet med å bedre tilgjengeligheten og brukervennligheten på nettsidene sine. Det er 84 prosent av museene som oppgir at de har nettsider som følger gjeldende krav til universell utforming. Andelen museer med universelt utformede nettsider har vært relativt stabil siden 2021, som vist i figur 23.

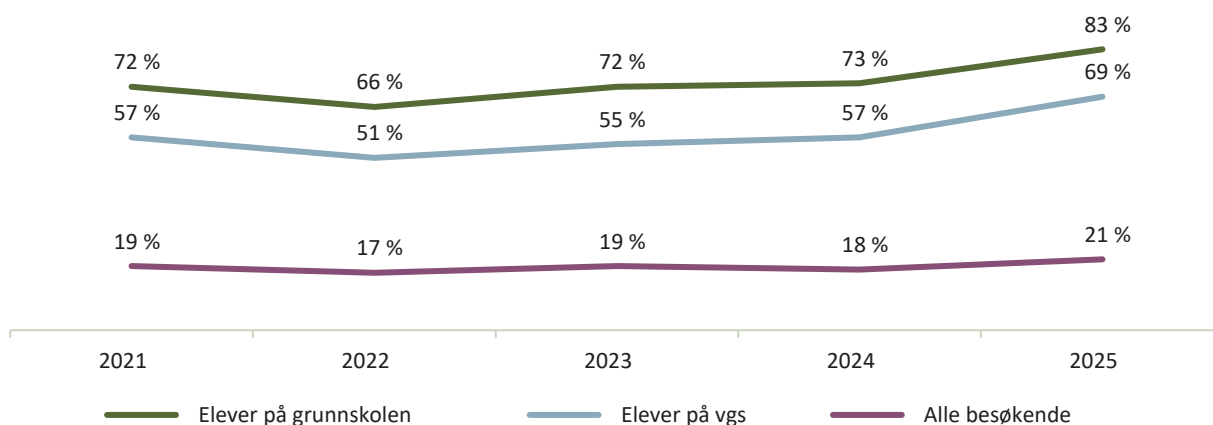
» **Figur 23** Andel museer med universelt utformede nettsider

Økonomiske barrierer

Flere museer uttrykker bekymring over at økte billettpriser kan heve terskelen for deltakelse. Museene er opptatt av å nå de som faller utenfor på grunn av økonomi, og mange kompenserer gjennom målrettede gratistilbud rettet mot lavinntektsfamilier, flyktninger og andre utsatte grupper.

Gjennom familieorienterte tiltak senkes terskelen for deltakelse, og de besøkende får en sterkere eierskapsfølelse. Mange museer rapporterer at de opererer med differensierte prismodeller, noen har ulike gratistilbud for å øke tilgjengeligheten for ulike brukergrupper, eller behovsprøvde ordninger der personer med vedvarende lavere inntekt får aktivitetskort til redusert kostnad.

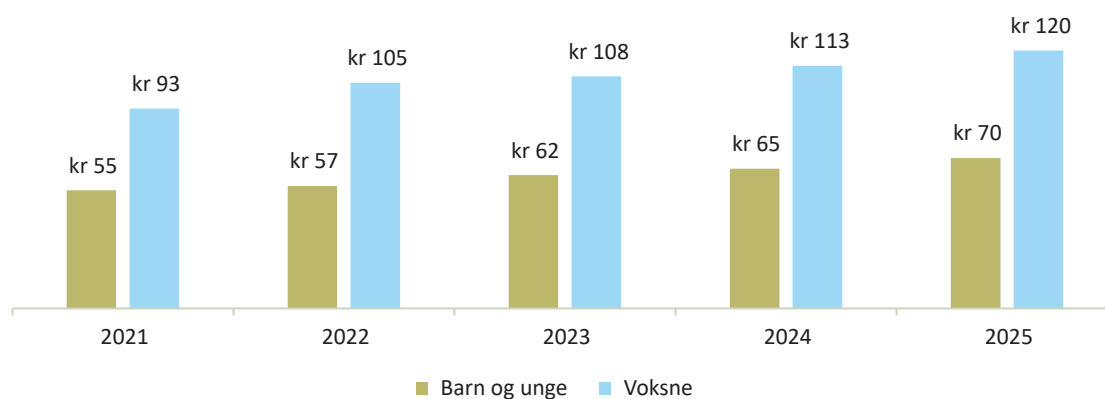
Figur 24 viser at det har vært en økning i andelen besøksarenaer med gratis inngang for elever i videregående skole og i grunnskolen de siste tre årene.

» **Figur 24** Andel av alle besøksarenaer med gratis inngang for ulike grupper besøkende

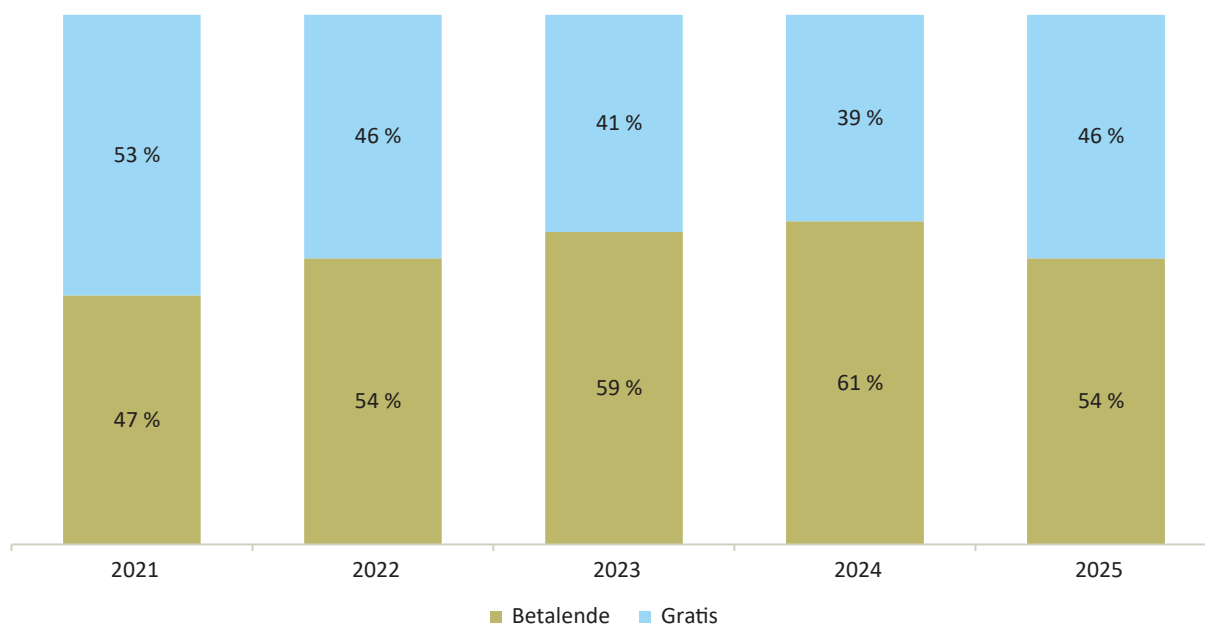
I tildelingsbrevene til museene er det tydelige forventninger om at egeninntjeningspotensialet skal utnyttes. Flere museer uttrykker at dette kravet er i motstrid med målet om økt mangfold og deltakelse. For å møte kravet om egeninntjening har mange museer innført inngangspenger og/eller økt billettprisene.

Figur 25 viser at de gjennomsnittlige billettprisene har økt hvert år. For fire av de fem siste årene har økningen i billettprisen vært høyere enn prisveksten.

» **Figur 25** Gjennomsnittlig billettpris for barn og voksne

Figur 26 viser at det har vært en nedgang i andelen betalende besøk fra 2024 til 2025. I 2025 var andelen betalende besøk 54 prosent.

» **Figur 26** Fordeling mellom betalende og gratis besøk

Nye målgrupper – økt deltakelse

Museene arbeider aktivt for å nå ut til nye målgrupper, og særlig iverksettes det tiltak for å engasjere barn og unge. Dette skjer blant annet gjennom at barn og unge aktivt inkluderes i utvikling og utforming av utstillinger, og resultatet blir formidling som er mer engasjerende og relevant for denne gruppen og bidrar til gjenbesøk. Gjennom samarbeid med kommuner er det en del museer som ansetter ungdom for å utvikle aktiviteter for jevnaldrende. Dette fører til medvirkning og eierskap til museets tilbud, og gir også arbeidserfaring.

Flere museer tilpasser sin formidlingsaktivitet for å nå unge besøkende. Norsk Industriarbeidermuseum har lagt vekt på å møte ungdom gjennom uttrykk de allerede bruker, og har testet ut nye måter å nå ut på. Ved å kombinere elektronisk musikk, lysdesign og visuelle produksjoner fra det historiske industrimiljøet på Vemork åpnet de kulturarven for ungdom. Her ble teknologi, innovasjon og bærekraft løftet frem i et språk som engasjerte unge og koblet historie til fremtidige utdanningsvalg.

Museene gjør tiltak for å styrke egen kompetanse i arbeidet med å møte nye målgrupper. Det rapporteres om stadig flere museer som har egne tiltak for demente. Mange har faste ukentlige tilbud som bidrar til trygghet for brukerne gjennom gjenkjennelse av både arbeidsoppgaver og minner. I 2025 mottok Norges musikkmuseum – Ringve og Rockheim Nasjonalforeningens demenspris. Museet er en avdeling i Museene i Sør-Trøndelag.

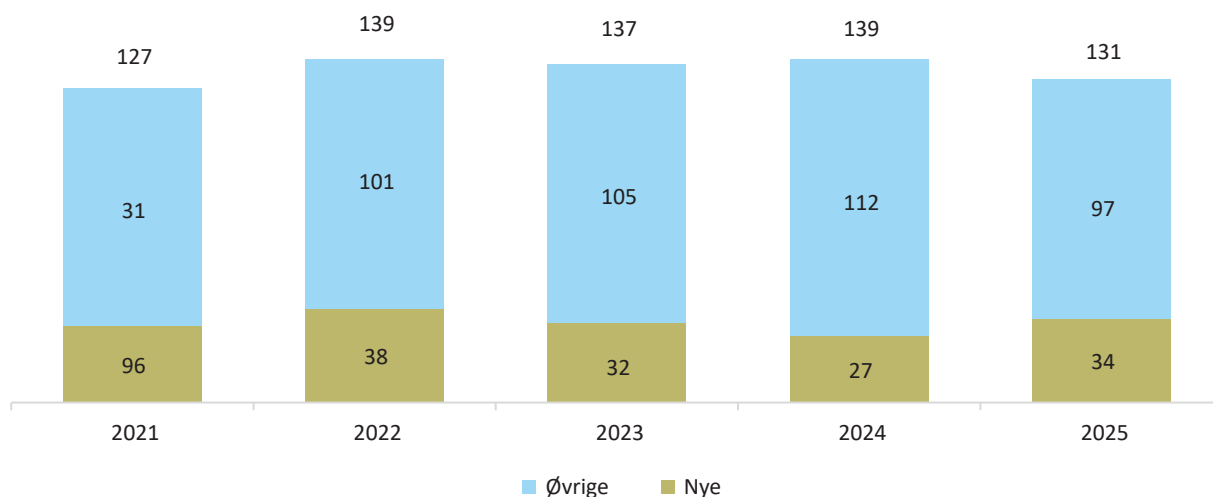
Samhandling

Museene samhandler med hverandre og andre aktører langs flere akser, gjennom en rekke aktiviteter lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Utlån av objekter fra samlingene, utstillingsprosjekter, innsamlingsarbeid, arrangementer, undervisning, vedlikehold og koordinering av frivillig innsats, og vandreutstillinger er eksempler på slik samhandling.

Tabell 21 viser innlåns- og utlånsaktiviteten til museene i Det nasjonale museumsnettverket i 2025. Aktiviteten vitner om museenes relevans i samfunnet og samhandling med museer og institusjoner. Mange museer produserer også vandreutstillinger som sendes på turné til andre museer eller institusjoner, slik figur 27 viser.

» **Tabell 21** Antall fysiske museumsobjekter på innlån fra eller utlån til institusjoner i løpet av 2025

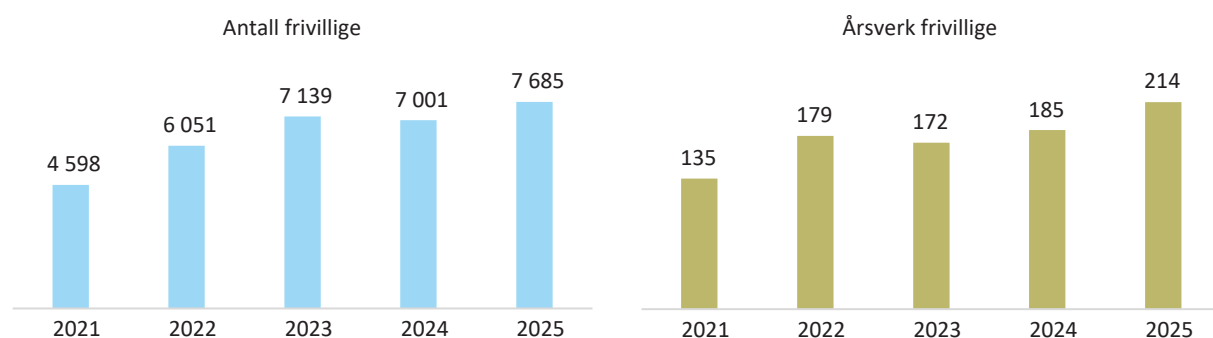
	Innlån fra	Utlån til
Museer utenlands	858	618
Museer innenlands	3 328	3 356
Andre institusjoner innenlands	5 716	3 493

» **Figur 27** Antallet vandrestillinger på turné som museene har produsert

Frivillighet

Frivilligheten er en viktig side ved museenes samhandling med sitt lokalsamfunn. Museumsmeldingen anerkjenner at frivillig innsats medvirker til å sikre felles kulturarv, og at frivillige er avgjørende for mye av aktiviteten som finner sted i museene.

» **Figur 28** Antall frivillige og antall frivillige årsverk

De fleste museene er avhengige av frivillig arbeid, og frivillige er en viktig ressurs som museene ønsker å ta vare på. Det gjør de gjennom å gi de frivillige faglig påfyll og rådgiving slik at de kan bidra til å utvikle nye tilbud ved museet. De frivillige viser stort eierskap til museet og de oppgavene de utfører, og rekrutteres gjerne fra husflidslag, historielag og venneforeninger. Gjennom å legge til rette for en aktiv frivillighet bidrar museene til å fremme stedstilhørighet og skape inkluderende møteplasser. Frivillig arbeid gir muligheter for verdifull sosial omgang med andre og en viktig følelse av å delta og bidra.

